

EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

الحث على اتباع السنة والتحذير
من البدع وبيان خطرهما

Urmarea Sunnei și primejdia
inovațiilor

‘Abd al-Muḥsin al-‘Abbād



INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

‘Abd al-Muḥsin ibn Ḥamad al-‘Abbād al-Badr

Urmarea Sunnei și primejdia inovațiilor

الحث على اتباع السنة والتحذير من
البدع وبيان خطرهما

Institutul Tawhid

România · 2026

Titlul original: الحث على اتباع السنة والتحذير من البدع وبيان خطرها

Ediția I

Institutul Tawhid · <https://www.tawhid.ro>

Text arab coranic: Tanzil Project, text Uthmani v1.1, © 2007–2026 Tanzil Project, licența Creative Commons Attribution 3.0 (CC BY 3.0), <https://tanzil.net>. Textul arab este reprodus fără modificări; fragmentele sunt indicate în referințe.

Detaliu de legătură de carte · India, secolul al XVII-lea. The Metropolitan Museum of Art, 55.121.10.45 · CC0 / domeniul public.

Cuprins

Introducere	1
1 Dăinuirea, universalitatea și desăvârșirea Legii	5
2 Sensurile termenului Sunna	23
3 Versete, hadithuri și relatări despre urmarea Sunnei și ferirea de inovații și păcate	26
4 Urmarea Sunnei este obligatorie în norme, ca și în principii . .	53
5 Toate inovațiile sunt rătăcire	63
6 Inovația în limbă și în Legea religioasă	68
7 Interesele generale nespecificate nu sunt inovații	69
8 Intenția bună trebuie însoțită de urmarea Sunnei	71
9 Primejdia inovațiilor este mai mare decât a păcatelor	74
10 Inovații în credință, în cuvinte și în fapte	77
11 Inovația de a-i testa pe oameni prin persoane	83
12 Avertizare împotriva discreditării și declarării unora dintre oamenii Sunnei ca inovatori	89
Indice	97

Introducere

المقدمة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Lauda Îi aparține lui Allah! Pe El Îl laudăm, de la El cerem ajutor și iertare și la El căutăm adăpost de răul propriilor suflete și de faptele noastre rele. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu-l poate rătăci, iar pe cel pe care îl lasă în rătăcire nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Allah, Singurul, fără asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. L-a trimis cu îndrumarea și religia adevărului, ca să o facă biruitoare asupra tuturor religiilor. El a transmis mesajul, a îndeplinit ceea ce i-a fost încredințat, a povățuit comunitatea și s-a străduit pentru Allah așa cum se cuvine. O, Allah, binecuvântează-l, dăruiește-i pace și belșug de binecuvântări lui, familiei sale, companionilor săi și celor care îi urmează călăuzirea și merg pe calea sa până în Ziua Judecății.

Acestea fiind spuse, binefacerile lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul, asupra robilor Săi sunt atât de numeroase, încât nu pot fi numărate sau cuprinse. Cea mai însemnată binefacere pe care a dăruit-o oamenilor și jinnilor la sfârșitul vremurilor este că l-a trimis în mijlocul lor pe nobilul Său Trimis, Muḥammad — asupra lui fie cele mai alese binecuvântări și cea mai deplină pace! El le-a transmis în chip deplin și desăvârșit ceea ce a fost trimis să le aducă de la Domnul lor. Imamul Muḥammad ibn Muslim ibn Şihāb al-Zuhri, Allah să aibă milă de el, a spus:

مِنْ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الرِّسَالَةَ، وَعَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْبَلَاغُ،
وَعَلَيْنَا التَّسْلِيمُ

*De la Allah, Atotputernicul și Preamăritul, vine mesajul;
Trimisului lui Allah ﷺ îi revine transmiterea, iar nouă ne revine
supunerea.*

Al-Bukhārī, Şaḥīḥ, Cartea tawḥīd-ului, începutul capitolului despre
versetul de mai jos (13/503, împreună cu al-Faṭḥ)

Al-Bukhārī a amintit aceste cuvinte ale sale la începutul
capitolului despre cuvintele lui Allah Preaînaltul:

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ^{صَلِّ} وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ﴿٦٧﴾

*O, Trimisule, transmite ceea ce ți-a fost pogorât de la Domnul
tău! Dacă nu faci aceasta, nu ai transmis mesajul Său.*

Coran 5:67 · fragment

Ceea ce vine de la Allah este mesajul, iar aceasta s-a împlinit, după cum a spus Allah, Atotputernicul și Preamăritul:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
الطَّاغُوتَ﴾

Am trimis în fiecare comunitate un trimis, ca să spună:

«Adorați-L pe Allah și feriți-vă de țăgūt!»

Coran 16:36 · fragment

El a mai spus:

﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ
أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾

Allah le-a dăruit o mare binefacere credincioșilor când a trimis în mijlocul lor un Trimis dintre ei, care le recită versetele Sale, îi curățește și îi învață Cartea și Înțelepciunea, deși înainte se aflau într-o rătăcire vădită.

Coran 3:164

Iar ceea ce îi revine Trimisului ﷺ, adică transmiterea, s-a împlinit în chipul cel mai deplin și mai desăvârșit, după cum a spus Allah, Atotputernicul și Preamăritul:

﴿فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾

Oare le revine trimișilor altceva decât transmiterea limpede?

Coran 16:35 · fragment

Și a spus:

﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾

Trimisului nu îi revine decât transmiterea limpede.

Coran 24:54 • fragment

În privința a ceea ce le revine robilor, adică supunerea și ascultarea, oamenii s-au împărțit: unii au primit izbânda de a urma calea adevărului, iar alții nu au primit-o și au urmat celelalte căi. Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus:

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ

فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ ۚ لَعَلَّكُمْ

تَتَّقُونَ

Aceasta este calea Mea cea dreaptă: urmați-o! Nu urmați celelalte căi, căci ele vă vor despărți de calea Lui. Acestea vi le-a poruncit, pentru ca voi să vă temeți de El.

Coran 6:153

1 Dănuirea, universalitatea și desăvârșirea Legii

من صفات الشريعة البقاء والعموم والكمال

Legea cu care Allah l-a trimis pe nobilul Său Trimis, Muḥammad ﷺ, are trei însușiri: dănuirea, universalitatea și desăvârșirea. Ea dănuie până la venirea Ceasului. Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ
وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾

Muḥammad nu este tatăl niciunuia dintre bărbații voștri, ci este Trimisul lui Allah și pecetea profeților.

Coran 33:40 · fragment

Al-Bukhārī (71) și Muslim (1037) au relatat că Mu‘āwiya, Allah să fie mulțumit de el, a spus: „L-am auzit pe Profet ﷺ spunând:”

من يُرد الله به خيراً يفقهه في الدين، وإنما أنا قاسمٌ والله
يعطي، ولن تزال هذه الأمة قائمةً على أمر الله، لا
يضرهم من خالفهم حتى يأتي أمر الله

Cel căruia Allah îi voiește binele primește înțelegerea religiei. Eu doar împart, iar Allah dăruiește. Această comunitate va rămâne statornică pe porunca lui Allah; cei care i se împotrivesc nu îi vor dăuna, până când va veni porunca lui Allah.

Al-Bukhārī (71); Muslim (1037)

Ea se adresează ambelor categorii: jinnilor și oamenilor, care alcătuiesc comunitatea chemării sale ﷺ. Fiecare om și fiecare jinn, din clipa trimiterii sale și până la venirea Ceasului, este chemat să intre în religia dreaptă cu care Allah l-a trimis pe nobilul Său Trimis ﷺ. Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus:

﴿وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

Allah cheamă către Casa Păcii și îl călăuzește pe cine voiește către o cale dreaptă.

Coran 10:25

În acest verset nobil se face referire la comunitatea celor chemați și la comunitatea celor care au răspuns chemării. Comunitatea celor chemați este indicată prin cuvintele Sale:

﴿وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ﴾

Allah cheamă către Casa Păcii.

Coran 10:25 · fragment

Adică îi cheamă pe toți; complementul a fost omis pentru a exprima caracterul general. Comunitatea celor care au răspuns chemării este indicată prin cuvintele Sale:

﴿وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

și îl călăuzește pe cine voiește către o cale dreaptă.

Coran 10:25 · fragment

Cei pe care Allah i-a călăuzit către calea dreaptă sunt cei care au răspuns chemării sale ﷺ și au intrat în religia sa dreaptă, devenind musulmani. Călăuzirea celor care au răspuns chemării se dobândește numai prin harul lui Allah și prin ajutorul Său. Această călăuzire către calea dreaptă este izbânda pe care Allah le-o dă celor călăuziți de El. Nimeni nu deține această călăuzire în afară de Allah, slavă Lui! Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus:

﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾

Tu nu-l călăuzești pe cel pe care îl iubești, ci Allah îl călăuzește pe cine voiește.

Coran 28:56 · fragment

Cât despre călăuzirea care înseamnă arătarea căii și îndrumarea, Allah a afirmat-o pentru Profetul Său ﷺ prin cuvintele:

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

Tu îndrumi, într-adevăr, către o cale dreaptă.

Coran 42:52 · fragment

Adică arăți și îndrumi. Printre dovezile că chemarea sa ﷺ se adresează tuturor oamenilor se află cuvintele lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul:

﴿قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾

Spune: «O, oameni, eu sunt Trimisul lui Allah către voi toți!»
Coran 7:158 · fragment

Și cuvintele Profetului ﷺ:

والذي نفسي بيده! لا يسمع بي أحد من هذه الأمة
يهودي ولا نصراني، ثم يموت ولم يؤمن بالذي أُرسلتُ
به إلا كان من أصحاب النار

Pe Cel în Mâna Căruia se află sufletul meu! Niciun om din această comunitate, evreu sau creștin, nu aude despre mine, apoi moare fără să creadă în ceea ce am fost trimis să aduc, fără să fie dintre oamenii Focului.
Muslim, Șaḥīḥ (153)

Confirmarea acestui lucru în Cartea lui Allah este, după cum s-a relatat de la Sa'īd ibn Jubayr, Allah să aibă milă de el, cuvântul lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul:

﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنْ الْأَحْزَابِ فَأَلَّانُ مَوْعِدُهُ﴾

Cine dintre grupări nu crede în el are Focul drept loc făgăduit.
Coran 11:17 · fragment

Ibn Kathīr a amintit această relatare de la el în exegeza acestui verset din sura Hūd.

Printre dovezile că chemarea sa îi cuprinde și pe jinni se află cuvintele lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul:

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمْعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ قَالُوا يَتَقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَىٰ الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ يَتَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَءَامِنُوا بِهِ ؕ يَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيَجْرِمَ مِّنْ عَذَابِ أَلِيمٍ وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾^ج

Când am îndreptat către tine un grup de jinni ca să asculte Coranul, ajungând acolo, au spus: «Păstrați tăcerea!» Iar când recitarea s-a încheiat, s-au întors la neamul lor ca să-l avertizeze.

Au spus: «O, neam al nostru! Noi am auzit o Carte pogorâtă după Mūsā, care adeverește ceea ce era înaintea ei și călăuzește către adevăr și către o cale dreaptă.

O, neam al nostru! Răspundeți chemătorului lui Allah și credeți în el! El vă va ierta din păcatele voastre și vă va ocroti de o pedeapsă dureroasă.

Cel care nu-i răspunde chemătorului lui Allah nu poate scăpa de El pe pământ și nu are ocrotitori în afara Lui. Aceștia sunt într-o rătăcire vădită.»

Coran 46:29-32

Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus și în sura al-Raḥmān:

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾

Așadar, pe care dintre binefacerile Domnului vostru le tăgăduiți voi doi?

Coran 55:13

Aceste cuvinte ale lui Allah se adresează oamenilor și jinnilor. Versetul este amintit în această sură de treizeci și una de ori. În Sunan al-Tirmidhī (3291), Jābir, Allah să fie mulțumit de el, a relatat:

خرج رسول الله ﷺ على أصحابه فقرأ عليهم سورة
الرحمن من أولها إلى آخرها فسكتوا، فقال: لقد قرأتها
على الجن ليلة الجن فكانوا أحسن مردوداً منكم؛ كنتُ
كلّما أتيتُ على قوله

Trimisul lui Allah ﷺ a ieșit la companionii săi și le-a recitat sura al-Raḥmān de la început până la sfârșit, iar ei au păstrat tăcerea. El a spus: «Le-am recitat-o jinnilor în noaptea întâlnirii cu ei, iar ei au răspuns mai bine decât voi. De fiecare dată când ajungeam la cuvintele Sale:

Al-Tirmidhī (3291)

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾

Așadar, pe care dintre binefacerile Domnului vostru le tăgăduiți voi doi?

Coran 55:13

قالوا: لا بشيء من نعمك ربنا نكذب، فلك الحمد

ei spuneau: „Nu tăgăduim niciuna dintre binefacerile Tale, Doamne al nostru; Ție Îți aparține lauda!”»

Al-Tirmidhī (3291)

Relatarea are o mărturie de sprijin de la Ibn ‘Umar, consemnată de Ibn Jarīr. A se vedea cercetarea căilor sale de transmitere în Silsilat al-aḥādīth al-ṣaḥīḥa a lui al-Albānī (2150). Între surele Coranului se află și sura al-Jinn, în care Allah a relatat mai multe dintre cuvintele lor.

Cât despre a treia însușire a acestei Legi, și anume desăvârșirea, Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus în Cartea Sa cea măreață:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي

وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾

Astăzi v-am desăvârșit religia, am împlinit asupra voastră binefacerea Mea și am ales pentru voi Islamul ca religie.

Coran 5:3 · fragment

Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

تركتكم على مثل البيضاء، ليلها كنهارها، لا يزيغ عنها
إلا هالك

V-am lăsat pe o cale limpede, a cărei noapte este asemenea zilei; nu se abate de la ea decât cel sortit pieirii.

Hadith autentic, relatat de Ibn Abī ‘Āṣim în al-Sunna (48), de la al-‘Irbāḍ ibn Sāriya, Allah să fie mulțumit de el; și (47), de la Abū al-Dardā’, Allah să fie mulțumit de el

În Ṣaḥīḥ Muslim (262), Salmān, Allah să fie mulțumit de el, a relatat:

قيل له: قد علمكم نبيكم ﷺ كل شيء حتى الخراءة،
قال: فقال: أجل! لقد نهانا أن نستقبل القبلة لغائط أو
بول، أو أن نستنجي باليمين، أو أن نستنجي بأقل من
ثلاثة أحجار، أو أن نستنجي برجيع أو بعظم

I s-a spus: «Profetul vostru ﷺ v-a învățat totul, chiar și cum să vă faceți nevoile!» El a răspuns: «Da! Ne-a interzis să ne îndreptăm spre qibla când ne facem nevoile, mari ori mici, să ne curățăm cu mâna dreaptă, să ne curățăm cu mai puțin de trei pietre sau să ne curățăm cu bălegar ori cu un os.»

Muslim (262)

Aceasta arată desăvârșirea Legii și faptul că ea cuprinde tot ceea ce îi este necesar acestei comunități, chiar și regulile pentru satisfacerea nevoilor firești. Tot în Șaḥīḥ Muslim (1844), ‘Abd Allāh ibn ‘Amr ibn al-‘Āṣ, Allah să fie mulțumit de amândoi, a relatat că Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ قَبْلِي إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ يَدُلَّ أُمَّتَهُ
عَلَى خَيْرِ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ، وَيَنْذِرَهُمْ شَرَّ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ

Nu a fost niciun profet înaintea mea fără să fi avut datoria de a-și îndruma comunitatea către binele pe care îl cunoștea pentru ea și de a o avertiza împotriva răului pe care îl cunoștea pentru ea.

Muslim (1844)

Al-Bukhārī a relatat în Șaḥīḥ-ul său (5598) de la Abū al-Juwayriyya:

سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ الْبَاقِ، فَقَالَ: سَبَقَ مُحَمَّدٌ ﷺ
الْبَاقِ، فَمَا أَسْكُرُ فَهُوَ حَرَامٌ، قَالَ: الشَّرَابُ الْحَلَالُ
الطَّيِّبُ، قَالَ: لَيْسَ بَعْدَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ إِلَّا الْحَرَامُ
الْخَبِيثُ

L-am întrebat pe Ibn ‘Abbās despre bādhaq. El a răspuns: «Muḥammad ﷺ a fost înaintea bādhaq-ului; orice îmbată este interzis.» Am spus: «Băutura bună și îngăduită?» El a spus: «Dincolo de ceea ce este bun și îngăduit nu se află decât ceea ce este rău și interzis.»

Al-Bukhārī (5598)

Bādhaq este un fel de băutură. Înțelesul este că nu exista în vremea Profetului ﷺ, însă ceea ce a adus Trimisul ﷺ îl cuprinde atât pe el, cât și celelalte lucruri, prin caracterul general al cuvintelor sale ﷺ:

ما أسكر فهو حرام

Orice îmbată este interzis.

Caracterul general al acestui hadith arată că orice substanță care îmbată, fie că exista în vremea sa ﷺ, fie că a apărut după aceea, lichidă ori solidă, este interzisă. Ceea ce nu este astfel este îngăduit. Despre fumatul tutunului, apărut în vremuri târzii, se spune ceea ce s-a spus despre bādhaq: Legea, prin normele sale generale, indică interzicerea lui. Aceasta se află în cuvintele lui Allah, slavă Lui și Preaînalt este El, despre Profetul Său Muḥammad ﷺ:

﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبِيثَاتِ﴾

El le îngăduie lucrurile bune și le interzice lucrurile rele.

Coran 7:157 • fragment

Tutunul nu face parte dintre lucrurile bune, ci dintre cele rele, și, prin urmare, este interzis. La aceasta se adaugă că provoacă boli care duc la moarte, înseamnă risipirea banilor și îi supără pe oameni prin mirosul său neplăcut. Toate acestea indică interzicerea lui. Abū Dharr, Allah să fie mulțumit de el, a spus:

تركَنا رسول الله ﷺ وما طائر يطير بجناحيه إلا عندنا منه علم

Trimisul lui Allah ﷺ ne-a părăsit fără să fi rămas vreo pasăre care zboară cu cele două aripi ale sale despre care să nu avem cunoaștere de la el.

Abū Ḥātim Ibn Ḥibbān, Ṣaḥīḥ (65)

Abū Ḥātim Ibn Ḥibbān l-a consemnat în Șaḥīḥ-ul său (65) și a spus:

معنى عندنا منه يعني بأوامره ونواهيه وأخباره وأفعاله
واباحته ﷺ

Înțelesul cuvintelor „avem de la el” este: prin poruncile, interdicțiile, relatările și faptele sale ﷺ și prin ceea ce el a îngăduit.

Șeicul al-Albānī l-a declarat autentic în Șaḥīḥ Mawārid al-ẓamʿān fī zawāʿid Ibn Ḥibbān, lucrarea lui al-Haythamī (1/119). Din cunoașterea primită de la Trimisul lui Allah ﷺ despre păsări face parte ceea ce Muslim a relatat în Șaḥīḥ-ul său (1934) de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi:

نهى رسول الله ﷺ عن كل ذي ناب من السباع،
وعن كل ذي مخلب من الطير

Trimisul lui Allah ﷺ a interzis orice fiară cu colți și orice pasăre cu gheare.
Muslim (1934)

Aceasta arată interzicerea consumului oricărei păsări care are gheare cu care vânează și face parte dintre cuvintele sale ﷺ cu înțeles cuprinzător. Acestea privesc normele. Cât despre relatări, între ele se află cuvintele sale ﷺ:

لو أنكم توكلون على الله حقَّ توكله لرزقكم كما يرزق
الطير، تغدو نحاصباً، وتروح بطاناً

Dacă v-ați încrede în Allah așa cum se cuvine să vă încredeți în El, v-ar da hrană așa cum le dă păsărilor: pleacă dimineața cu pânțele goale și se întorc seara cu pânțele pline.

Aḥmad, al-Tirmidhī, al-Nasā'ī, Ibn Mājah, Ibn Ḥibbān și al-Ḥākim;
al-Tirmidhī a spus: „Bun și autentic.”

Acesta este unul dintre hadithurile pe care Ibn Rajab le-a adăugat la cele Patruzeci de hadithuri ale lui al-Nawawī. În explicarea desăvârșirii Legii, imamul Ibn al-Qayyim a spus în I'lam al-muwaqqi'in (4/375–376):

وهذا الأصل من أهمِّ الأصول وأُنفعها، وهو مبنيٌّ على
حرف واحد، وهو عمومُ رسالته ﷺ بالنسبة إلى كلِّ ما
يحتاج إليه العبادُ في معارفهم وعلومهم وأعمالهم، وأنه لم
يُحْجِجْ أُمَّتَهُ إلى أحد بعده، وإنما حاجتهم إلى مَنْ يبلِّغهم
عنه ما جاء به، فلرسالته عمومٌ محفوظان لا يتطرَّق
إليهما تخصيصٌ؛ عمومٌ بالنسبة إلى المرسل إليهم، وعمومٌ

بالنسبة إلى كلِّ ما يحتاج إليه من بُعث إليه في أصول الدين وفروعه، فرسالته كافية شافية عامة، لا تحوج إلى سواها، ولا يتم الإيمان به إلا بإثبات عموم رسالته في هذا وهذا، فلا يخرج أحدٌ من المكلفين عن رسالته، ولا يخرج نوع من أنواع الحق الذي تحتاج إليه الأمة في علومها وأعمالها عما جاء به، وقد توفي رسول الله ﷺ وما طائرُ يقَلِّب جناحيه في السماء إلا ذكر للأمة منه علماً وعلّهم كلَّ شيء حتى آداب التخلّي وآداب الجماع والنوم، والقيام والقعود، والأكل والشرب، والركوب والنزول، والسفر والإقامة، والصمت والكلام، والعزلة والخلطة، والغنى والفقر، والصحة والمرض، وجميع أحكام الحياة والموت، ووصف لهم العرش والكرسي، والملائكة والجن، والنار والجنة، ويوم القيامة وما فيه

حتى كأنَّه رأيُّ عين، وعرَّفهم معبودَهم وإلههم أتمَّ
 تعريف، حتى كأنَّهم يرونه ويشاهدونه بأوصاف كماله
 ونعوت جلاله، وعرَّفهم الأنبياء وأئمَّهم وما جرى لهم
 وما جرى عليهم معهم، حتى كأنَّهم كانوا بينهم،
 وعرَّفهم من طُرق الخير والشرِّ دقيقتها وجليلها ما لم
 يعرفه نبيٌّ لأُمَّته قبله، وعرَّفهم ﷺ من أحوال الموت
 وما يكون بعده في البرزخ وما يحصل فيه من النعيم
 والعذاب للروح والبدن، ما لم يعرف به نبيٌّ غيره،
 وكذلك عرَّفهم ﷺ من أدلَّة التوحيد والنبوة والمعاد،
 والردَّ على جميع فرق أهل الكفر والضلال، ما ليس
 لمن عرفه حاجة من بعده، اللهمَّ إلَّا إلى من يبلغه إياه
 ويبيِّنه ويوضح منه ما خفي عليه، وكذلك عرَّفهم ﷺ
 من مكاييد الحروب ولقاء العدوِّ وطُرق النصر والظفر ما

لو علموه وعقلوه ورعوه حق رعايته لم يقم لهم عدو
أبدًا، وكذلك عرّفهم ﷺ من مكائد إبليس وطرقه التي
يأتيهم منها، وما يتحرزون به من كيده ومكره، وما
يدفعون به شره ما لا مزيد عليه، وكذلك عرّفهم ﷺ
من أحوال نفوسهم وأوصافها ودسائسها وكمائنها ما لا
حاجة لهم معه إلى سواه، وكذلك عرّفهم ﷺ من أمور
معاشهم ما لو علموه وعملوه لاستقامت لهم دنياهم
أعظم استقامة.

Acest principiu este unul dintre cele mai însemnate și mai folositoare. El se întemeiază pe un singur lucru: caracterul cuprinzător al mesajului său ﷺ față de tot ceea ce le este necesar robilor în cunoașterea, știința și faptele lor. El nu și-a lăsat comunitatea să aibă nevoie de cineva după el, ci ei au nevoie numai de cineva care să le transmită de la el ceea ce a adus. Mesajul său are două dimensiuni universale, păstrate și care nu pot fi restrânse: una îi privește pe cei către care a fost trimis, iar cealaltă privește tot ceea ce le este necesar acestora în principiile și în normele particulare ale religiei. Mesajul său este îndestulător, vindecător și cuprinzător; nu creează nevoia de altceva. Credința în el nu este deplină decât prin afirmarea caracterului cuprinzător al mesajului său în ambele privințe. Niciunul dintre cei răspunzători pentru faptele lor nu iese de sub chemarea mesajului său, iar niciun fel de adevăr necesar

comunității în cunoașterea și în faptele ei nu se află în afara a ceea ce a adus el.

Trimisul lui Allah ﷺ a murit fără să fi rămas vreo pasăre care își mișcă aripile pe cer despre care să nu fi învățat comunitatea ceva. I-a învățat totul, până și buna-cuviință a satisfacerii nevoilor firești, a relațiilor conjugale, a somnului, a ridicării și a șederii, a mâncatului și a băutului, a încălecrii și a coborârii, a călătoriei și a șederii într-un loc, a tăcerii și a vorbirii, a izolării și a amestecului cu oamenii, a bogăției și a sărăciei, a sănătății și a bolii, precum și toate normele vieții și ale morții. Le-a descris Tronul și Kursi-ul, îngerii și jinnii, Focul și Paradisul, Ziua Învierii și cele din ea, de parcă le-ar fi văzut cu ochii lor. Le-a făcut cunoscut în chipul cel mai deplin pe Cel pe care Îl adoră, Dumnezeu lor, de parcă L-ar vedea și L-ar privi prin Atributele Sale desăvârșite și însușirile măreției Sale. Le-a făcut cunoscuți profeții și comunitățile lor, cele petrecute cu ei și cele pe care le-au suferit împreună, de parcă s-ar fi aflat printre ei. Le-a arătat, din căile binelui și ale răului, lucrurile mărunte și cele însemnate așa cum niciun profet de dinaintea sa nu le arătase comunității sale.

El ﷺ le-a făcut cunoscute stările morții, ceea ce urmează după ea în barzakh și desfătarea și pedeapsa care au loc acolo pentru suflet și trup, așa cum niciun alt profet nu le făcuse cunoscute. Tot astfel, le-a făcut cunoscute dovezile unicității lui Allah, ale profeției și ale întoarcerii în Viața de Apoi, precum și răspunsul dat tuturor grupărilor necredinței și rătăcirii, astfel încât cel care cunoaște acestea nu mai are nevoie de altceva, în afară de cineva care să i le transmită, să i le explice și să-i lămurească ceea ce îi rămâne neînțeles.

Tot astfel, el ﷺ le-a făcut cunoscute strategiile războiului, înfruntarea dușmanului și căile biruinței și ale izbânzii. Dacă le-ar cunoaște, le-ar înțelege și le-ar respecta așa cum se cuvine, niciun dușman nu le-ar putea sta împotrivă. Le-a făcut cunoscute și vicleniile lui Iblīs, căile pe care el vine către ei, mijloacele prin care se feresc de vicleșugul și de uneltirile lui și prin care îi înlătură răul, în chipul cel mai deplin. Le-a făcut

cunoscute stările și însușirile propriilor suflete, uneltirile și ascunzișurile lor, încât nu mai au nevoie de altceva. Le-a făcut cunoscute și acele lucruri privitoare la traiul lor pe care, dacă le-ar cunoaște și le-ar pune în practică, viața lor pământească s-ar îndrepta în cel mai deplin chip.

Ibn al-Qayyim, I'lam al-muwaqqi'in (4/375-376)

وبالجملة فجاءهم بخير الدنيا والآخرة برُمَّته، ولم يُحَوِّجْهم
الله إلى أحد سواه، فكيف يُظَنُّ أَنَّ شريعته الكاملةَ
التي ما طرق العالمَ شريعةٌ أَكْمَلَ منها ناقصةً، تحتاج إلى
سياسة خارجة عنها تكمِّلُها، أو إلى قياس أو حقيقة أو
معقول خارج عنها، وَمَنْ ظَنَّ ذلك فهو كَمَنْ ظَنَّ أَنَّ
بالناس حاجةً إلى رسول آخر بعده، وسبَّبَ هذا كله
خفاءً ما جاء به على مَنْ ظَنَّ ذلك، وقلة نصيبه من
الفهم الذي وفقَّ الله له أصحابَ نبيِّه الذين اكتفوا بما
جاء به، واستغنوا به عَمَّا سواه، وفتحوا به القلوبَ
والبلاَدَ، وقالوا: هذا عهدُ نبيِّنا إلينا، وهو عهدنا إليكم .

El le-a adus, în întregime, binele acestei vieți și al Vieții de Apoi, iar Allah nu i-a făcut să aibă nevoie de altcineva în afară de el. Cum s-ar putea crede că Legea sa desăvârșită, mai desăvârșită decât orice altă lege apărută în lume, ar fi neîmplinită și ar avea

nevoie de o cârmuire din afara ei care să o desăvârșească, de un raționament prin analogie, de un adevăr sau de un raționament din afara ei? Cine crede aceasta este asemenea celui care crede că oamenii au nevoie de un alt trimis după el. Cauza tuturor acestor lucruri este că ceea ce a adus el rămâne ascuns celui care crede astfel și că partea sa din înțelegerea pe care Allah le-a dăruit-o companionilor Profetului Său este mică. Ei s-au mulțumit cu ceea ce a adus el, s-au îndestulat prin aceasta fără altceva, au deschis prin el inimile și țările și au spus: «Acesta este legământul Profetului nostru față de noi, iar acesta este legământul nostru față de voi.»

Ibn al-Qayyim, I'lām al-muwaqqi'în (4/375–376), continuare

Sensurile termenului Sunna

إطلاقات لفظ السنة

Această Lege desăvârșită este Sunna sa ﷺ în sens general. Termenul Sunna este folosit în patru sensuri:

Primul: tot ceea ce se află în Carte și în Sunna este Sunna sa ﷺ, adică drumul pe care a mers el ﷺ. Între exemple se află cuvintele sale ﷺ:

فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي

Cel care se îndepărtează de Sunna mea nu este dintre ai mei.
Al-Bukhārī (5063); Muslim (1401)

Al doilea: Sunna are sensul de hadith atunci când este pomenită alături de Carte. Între exemple se află cuvintele Profetului ﷺ:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ

فَلَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا: كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّةُ نَبِيِّهِ ﷺ

O, oameni! V-am lăsat ceva de care, dacă vă veți ține strâns, nu veți rătăci niciodată: Cartea lui Allah și Sunna Profetului Său ﷺ.

Al-Ḥākim, al-Mustadrak (1/93)

Și cuvintele sale:

إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ شَيْئَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُمَا: كِتَابُ اللَّهِ
وَسُنَّتِي

V-am lăsat două lucruri după care nu veți rătăci: Cartea lui Allah și Sunna mea.

Al-Ḥākim, al-Mustadrak (1/93)

Al-Ḥākim le-a relatat pe amândouă în al-Mustadrak (1/93). În acest sens se folosesc și cuvintele unor învățați care spun despre anumite chestiuni: „*Această chestiune este dovedită de Carte, de Sunna și de consens.*”

Al treilea: Sunna este folosită în opoziție cu inovația. Între exemple se află cuvintele Profetului ﷺ din hadithul lui al-ʿIrbāḍ ibn Sāriya:

فَإِنَّهُ مِنْ يَعِشُ مِنْكُمْ فَسِيرَى اخْتِلَافاً كَثِيراً، فَعَلَيْكُمْ
بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الْمُهَدِّدِينَ الرَّاشِدِينَ، تَمَسَّكُوا بِهَا
وَعُضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ؛ فَإِنَّ
كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ، وَكُلَّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

Cel dintre voi care va trăi va vedea multe neînțelegeri. Țineți-vă, așadar, de Sunna mea și de Sunna califilor îndrumați și drept călăuziți. Țineți-vă strâns de ea și prindeți-o cu maselele! Feriți-vă de lucrurile nou-introduse, căci orice lucru nou-introdus este o inovație și orice inovație este o rătăcire.

Abū Dāwūd (4607), aceasta fiind formularea sa; al-Tirmidhī (2676); Ibn Mājah (43–44). Al-Tirmidhī a spus: „Hadith bun și autentic.”

În acest sens, unii dintre învățații de hadith din vechime și-au numit cărțile despre credință al-Sunna: de pildă, al-Sunna a lui

Muḥammad ibn Naṣr al-Marwazī, al-Sunna a lui Ibn Abī ʿĀṣim, al-Sunna a lui al-Lālakāʾī și altele. În Sunan Abī Dāwūd se află Cartea Sunnei, care cuprinde numeroase hadithuri despre credință.

Al patrulea: Sunna este folosită cu sensul de faptă recomandată și de dorit, adică ceea ce a fost poruncit ca recomandare, fără a fi impus ca obligație. Acesta este sensul folosit de juriști. Între exemple se află cuvintele Profetului ﷺ:

لَوْ لَا أَنِّي أَشَقُّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتَهُمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ

Dacă nu m-aș teme să îngreunez comunității mele, i-aș porunci să folosească siwāk-ul la fiecare rugăciune.

Al-Bukhārī (887); Muslim (252)

Porunca de a folosi siwāk-ul ca recomandare există deja. Ceea ce s-a lăsat deoparte, de teama greutății, este poruncirea lui ca obligație.

Versete, hadithuri și relatări despre urmarea Sunnei și ferirea de inovații și păcate

آيات وأحاديث وآثار في اتباع السنن والتحذير من
البدع والمعاصي

În Cartea lui Allah se află multe versete care îndeamnă la urmarea a ceea ce a adus nobilul Trimis ﷺ, stăruie asupra acestui lucru și avertizează împotriva nesocotirii adevărului și călăuzirii aduse de el și împotriva căderii în asociere, inovații și păcate. Între acestea se află cuvintele lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul:

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ
فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ﴾

*Aceasta este calea Mea cea dreaptă: urmați-o! Nu urmați
celelalte căi, căci ele vă vor despărți de calea Lui. Acestea vi le-a
poruncit, pentru ca voi să vă temeți de El.*

Coran 6:153

Și cuvintele Sale:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

Nu se cuvine ca un credincios sau o credincioasă, când Allah și Trimisul Său au hotărât un lucru, să mai aibă de ales în treaba lor. Cel care nu ascultă de Allah și de Trimisul Său s-a rătăcit într-o rătăcire vădită.

Coran 33:36

Și cuvintele Sale:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

Să se păzească aceia care se împotrivesc poruncii lui, ca nu cumva să-i ajungă o încercare sau să-i ajungă o pedeapsă dureroasă.

Coran 24:63 · fragment

Ibn Kathîr a spus în exegeza sa:

أي: عن أمر رسول الله ﷺ، وهو سبيله ومنهاجه
وطريقته وسنته وشريعته، فتوزن الأقوال والأعمال
بأقواله وأعماله، فما وافق ذلك قبل، وما خالفه فهو
مردودٌ على قائله وفاعله كائناً من كان، كما ثبت في
الصحيحين وغيرهما عن رسول الله ﷺ أنه قال: من
عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد

Adică porunca Trimisului lui Allah ﷺ: calea, îndrumarul, drumul, Sunna și Legea sa. Cuvintele și faptele se cântăresc prin cuvintele și faptele lui: ceea ce le corespunde este primit, iar ceea ce li se împotrivesc este respins celui care îl spune ori îl face, oricine ar fi. S-a relatat în mod autentic în cele două Șaḥīḥ-uri și în alte lucrări că Trimisul lui Allah ﷺ a spus: «Cel care săvârșește o faptă care nu se întemeiază pe rânduiala noastră o va avea respinsă.»

Ibn Kathîr, exegeza versetului 24:63

Adică cel care se împotrivesc Legii Trimisului, în launtrul său ori în cele văzute, să se păzească și să se teamă:

﴿أَنْ تَصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾

ca nu cumva să-i ajungă o încercare

Coran 24:63 · fragment

adică necredință, ipocrizie sau inovație în inimile lor;

﴿أَوْ يَصِيْبُهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

sau să-i ajungă o pedeapsă dureroasă

Coran 24:63 · fragment

adică, în această lume, ucidere, pedeapsă legală, închisoare ori altceva asemenea.

Preaînaltul a spus:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

Aveți în Trimisul lui Allah o pildă frumoasă pentru cel care nădăjduiește în Allah și în Ziua de Apoi și Îl pomeneste mult pe Allah.

Coran 33:21

Și a spus:

﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

Spune: «Dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă, iar Allah vă va iubi și vă va ierta păcatele. Allah este Iertător, Îndurător.»

Coran 3:31

Ibn Kathîr a spus în exegeza sa:

هذه الآية الكريمة حاكمة على كلِّ مَنْ ادَّعى محبة الله
وليس هو على الطريقة المحمدية، فإنه كاذبٌ في نفس
الأمر حتى يتَّبَعَ الشرعَ المحمدي والدينَ النبوي في جميع
أقواله وأفعاله، كما ثبت في الصحيح عن رسول الله ﷺ
أنه قال: من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد

Acest verset nobil judecă pe oricine pretinde că Îl iubește pe Allah fără să fie pe calea lui Muḥammad. El este, în realitate, mincinos până când urmează Legea lui Muḥammad și religia profetică în toate cuvintele și faptele sale, după cum s-a relatat în mod autentic de la Trimisul lui Allah ﷺ: «Cel care săvârșește o faptă care nu se întemeiază pe rânduiala noastră o va avea respinsă.»

Ibn Kathîr, exegeza versetului 3:31

De aceea, El a spus:

﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾

Dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă, iar Allah vă va iubi.

Coran 3:31 · fragment

Adică veți dobândi, dincolo de ceea ce ați căutat prin iubirea voastră pentru El, iubirea Lui pentru voi. Aceasta este mai însemnată decât cea dintâi. Unii învățați înțelepți au spus: „*Lucrul de căpetenie nu este să iubești, ci să fii iubit.*” Al-Ḥasan al-Baṣrî și alți înaintași au spus: „*Unii oameni au pretins că Îl iubesc pe Allah, iar Allah i-a pus la încercare prin acest verset, spunând:*”

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾

Spune: «Dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă, iar Allah vă va iubi.»

Coran 3:31 · fragment

Preaînaltul a mai spus:

﴿فَمَنْ تَبَعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

Cei care vor urma călăuzirea Mea nu vor avea teamă și nu se vor întrista.

Coran 2:38 · fragment

Și a spus:

﴿فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ
وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَىٰ﴾

Cel care urmează călăuzirea Mea nu va rătăci și nu va fi nefericit.

Iar cel care se îndepărtează de pomenirea Mea va avea un trai strâmt și îl vom aduna orb în Ziua Învierii.

Coran 20:123–124 · fragment

Preaînaltul a mai spus:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّوْا تَسْلِيمًا﴾

Nu, pe Domnul tău! Ei nu cred până când nu te iau pe tine judecător în neînțelegerile dintre ei, apoi nu mai găsesc în sufletele lor nicio apăsare față de hotărârea ta și se supun pe deplin.

Coran 4:65

Preaînaltul a mai spus:

﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ
أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾

Urmați ceea ce v-a fost pogorât de la Domnul vostru și nu urmați alți ocrotitori în afara Lui! Puțin luați voi aminte.

Coran 7:3

Și a spus:

﴿وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نَقِيضٌ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ
لَهُ قَرِينٌ

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ﴾

Celui care se întoarce de la pomenirea Celui Milostiv îi rânduim un șeitan care îi devine însoțitor.

Ei îi împiedică de la cale, în vreme ce aceștia socotesc că sunt bine călăuziți.

Coran 43:36-37

Preaînaltul a mai spus:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى

الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ

وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ

وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾

O, voi cei care credeți! Ascultați de Allah, ascultați de Trimis și de cei dintre voi care dețin autoritatea. Dacă vă certați asupra unui lucru, întoarceți-l la Allah și la Trimis, dacă voi credeți în Allah și în Ziua de Apoi! Aceasta este mai bine și are un deznodământ mai bun.

Coran 4:59

Preaînaltul a mai spus:

﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾

Oricare ar fi lucrul asupra căruia nu vă înțelegeți, judecata lui Îi aparține lui Allah.

Coran 42:10 · fragment

Preaînaltul a mai spus:

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ ۚ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ﴾

Spune: «Ascultați de Allah și ascultați de Trimis!» Dacă întoarceți spatele, lui îi revine doar ceea ce i-a fost încredințat, iar vouă vă revine ceea ce v-a fost încredințat vouă. Dacă îl ascultați, veți fi bine călăuziți. Trimisului nu îi revine decât transmiterea limpede.

Coran 24:54

Preaînaltul a mai spus:

﴿وَمَا ءَاتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾

Ceea ce vă dă Trimisul luați, iar de la ceea ce vă oprește abțineți-vă! Temeți-vă de Allah! Allah este aspru la pedeapsă.

Coran 59:7 · fragment

Preaînaltul a mai spus:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ
وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

O, voi cei care credeți! Nu o luați înaintea lui Allah și a Trimisului Său. Temeți-vă de Allah! Allah este Auzitor, Atoateștiutor.

Coran 49:1

Preaînaltul a mai spus:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۚ وَأَنَّهُ ۖ
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾

O, voi cei care credeți! Răspundeți lui Allah și Trimisului când vă cheamă la ceea ce vă dă viață! Să știți că Allah Se interpune între om și inima sa și că la El veți fi adunați.

Coran 8:24

Și a spus:

﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ
وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْفَائِزُونَ﴾

Cuvântul credincioșilor, când sunt chemați la Allah și la Trimisul Său ca să judece între ei, este numai: «Am auzit și ne supunem!» Aceștia sunt cei care izbândesc.

Cei care ascultă de Allah și de Trimisul Său, se tem de Allah și sunt evlavioși față de El sunt cei biruitori.

Coran 24:51-52

Preaînaltul a mai spus:

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

Cei care spun: «Domnul nostru este Allah», apoi rămân statornici, nu vor avea teamă și nu se vor întrista.

Coran 46:13

Preaînaltul a mai spus:

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا نَتَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ
تُوعَدُونَ﴾

*Cei care spun: «Domnul nostru este Allah», apoi rămân
statornici, vor avea îngeri care coboară asupra lor, spunând: «Nu
vă temeți, nu vă întristați și bucurați-vă de Paradisul care vă era
făgăduit!»*

Coran 41:30

Preaînaltul a mai spus:

﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ
اللَّهُ﴾

*Au ei asociați care le-au rânduit din religie ceea ce Allah nu a
îngăduit?*

Coran 42:21 · fragment

Preaînaltul a mai spus:

﴿فَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ
الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

*Cei care cred în el, îl cinstesc, îl sprijină și urmează lumina
pogorâtă împreună cu el sunt cei care izbâdesc.*

Coran 7:157 · fragment

Iar despre jinni, când s-au întors la neamul lor ca să-l avertizeze,
El a spus:

﴿قَالُوا يَتَقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ
يَتَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ ۖ يَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ
ذُنُوبِكُمْ وَيَجْرُكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ
وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾

Au spus: «O, neam al nostru! Noi am auzit o Carte pogorâtă
după Mūsā, care adeverește ceea ce era înaintea ei și călăuzește
către adevăr și către o cale dreaptă.

O, neam al nostru! Răspundeți chemătorului lui Allah și credeți
în el! El vă va ierta din păcatele voastre și vă va ocroti de o
pedeapsă dureroasă.

Cel care nu-i răspunde chemătorului lui Allah nu poate scăpa de
El pe pământ și nu are ocrotitori în afara Lui. Aceștia sunt într-o
rătăcire vădită.»

Coran 46:30–32

În Sunna Trimisului ﷺ se află numeroase hadithuri care
îndeamnă la urmarea Sunnei, avertizează împotriva inovațiilor și
le arată primejdia. Printre ele se află următoarele:

1. Cuvintele sale ﷺ:

مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

Cel care introduce în rânduiala noastră ceva ce nu face parte din ea va avea acel lucru respins.

Al-Bukhārī (2697); Muslim (1718)

Într-o formulare a lui Muslim:

مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ

Cel care săvârșește o faptă care nu se întemeiază pe rânduiala noastră o va avea respinsă.

Muslim (1718)

Această relatare a lui Muslim este mai cuprinzătoare decât cealaltă, deoarece îi cuprinde atât pe cel care introduce inovația, cât și pe cel care îl urmează. Ea este o dovadă pentru una dintre cele două condiții ale primirii faptei, și anume urmarea Trimisului ﷺ. Orice faptă prin care se caută apropierea de Allah nu este primită de El decât dacă întrunește două condiții:

Prima: sinceritatea să-I fie închinată numai lui Allah. Aceasta este cerința mărturisirii că nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Allah.

A doua: urmarea să-i fie rezervată Trimisului ﷺ. Aceasta este cerința mărturisirii că Muḥammad este Trimisul lui Allah. Al-Fuḍayl ibn ‘Iyād a spus, după cum se află în Majmū‘ al-fatāwā al-șeicului Islamului Ibn Taymiyya (18/250), despre cuvintele Preaînaltului:

لَيْلَوْكُمْ إِكْرَهُ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿﴾

ca să vă încerce care dintre voi este mai bun în fapte

Coran 67:2 · fragment

أَخْلَصَهُ وَأَصَوَّبَهُ، قَالَ: فَإِنَّ الْعَمَلَ إِذَا كَانَ خَالِصًا وَلَمْ
يَكُنْ صَوَابًا لَمْ يُقْبَلْ، وَإِذَا كَانَ صَوَابًا وَلَمْ يَكُنْ خَالِصًا لَمْ
يُقْبَلْ، حَتَّى يَكُونَ خَالِصًا صَوَابًا، وَالْخَالِصُ أَنْ يَكُونَ
لِلَّهِ، وَالصَّوَابُ أَنْ يَكُونَ عَلَى السُّنَّةِ

Cea mai sinceră și mai corectă faptă. O faptă sinceră, dar necorectă, nu este primită; iar o faptă corectă, dar nesinceră, nu este primită. Ea trebuie să fie sinceră și corectă: sinceră înseamnă să fie pentru Allah, iar corectă înseamnă să fie potrivit Sunnei. Al-Fuḍayl ibn 'Iyād, citat în Majmū' al-fatāwā (18/250)

Ibn Kathīr a spus în exegeza cuvintelor Preaînaltului:

﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا
يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾

Cel care nădăjduiește la întâlnirea cu Domnul său să săvârșească o faptă bună și să nu asocieze pe nimeni în adorarea Domnului său.

Coran 18:110 · fragment

﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾

să săvârșească o faptă bună

Coran 18:110 · fragment

Adică o faptă potrivită Legii lui Allah.

﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾

și să nu asocieze pe nimeni în adorarea Domnului său

Coran 18:110 · fragment

Adică fapta prin care se urmărește numai Fața lui Allah, Singurul, fără asociat. Acestea sunt cele două temelii ale faptei primite: trebuie să fie sinceră pentru Allah și corectă, potrivit Legii Trimisului lui Allah ﷺ.

2. Al-'Irbād ibn Sāriya, Allah să fie mulțumit de el, a spus:

وَعظنا رسول الله ﷺ موعظةً بليغةً ذرفت منها العيون
ووجلت منها القلوب، قال قائل: يا رسول الله! كأنَّ
هذه موعظة مودِّع، فماذا تعهد إلينا؟ فقال: أوصيكم
بتقوى الله والسمع والطاعة وإن عبد حبشي، فإنه من
يعش منكم فسيرى اختلافاً كثيراً، فعليكم بسنّتي وسنّة
الخلفاء المهديّين الراشدين، تمسّكوا بها وعضّوا عليها
بالنواجذ، وإيّاكم ومحدثات الأمور؛ فإنّ كلّ محدثة
بدعة، وكلّ بدعة ضلالة

Trimisul lui Allah ﷺ ne-a dat un îndemn plin de elocvență, din pricina căruia ochii au vărsat lacrimi și inimile s-au cutremurat. Cineva a spus: «O, Trimis al lui Allah, parcă ar fi îndemnul unuia care își ia rămas-bun. Ce ne încredințezi?» El a spus: «Vă îndemn la teama de Allah, la ascultare și supunere, chiar dacă v-ar conduce un rob abisinian. Cel dintre voi care va trăi va vedea multe neînțelegeri. Țineți-vă de Sunna mea și de Sunna califilor îndrumați și drept călăuziți. Țineți-vă strâns de ea și prindeți-o cu maselele! Feriți-vă de lucrurile nou-introduse, căci

orice lucru nou-introdus este o inovație și orice inovație este o rătăcire.»

Abū Dāwūd (4607), aceasta fiind formularea sa; al-Tirmidhī (2676); Ibn Mājah (43–44). Al-Tirmidhī a spus: „Hadith bun și autentic.”

El ﷺ a vestit că neînțelegerile vor apărea la puțin timp după vremea sa, că vor fi numeroase și că aceia dintre companionii săi care vor trăi le vor vedea. Apoi a arătat ceea ce aduce ocrotire și siguranță: urmarea Sunnei sale și a Sunnei califilor drept călăuziți și părăsirea inovațiilor și a lucrurilor nou-introduse. A îndemnat și a stăruit asupra Sunnei prin cuvintele:

فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الْمُهْدِيِّينَ الرَّاشِدِينَ

Țineți-vă de Sunna mea și de Sunna califilor îndrumați și drept călăuziți.

Și a avertizat împotriva inovațiilor și a lucrurilor nou-introduse prin cuvintele:

وَأَيُّكُمْ وَمُحَدَّثَاتُ الْأُمُورِ؛ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ وَكُلُّ
بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

Feriți-vă de lucrurile nou-introduse, căci orice lucru nou-introdus este o inovație și orice inovație este o rătăcire.

3. Muslim a relatat în Șaḥīḥ-ul său (867) de la Jābir ibn ‘Abd Allāh că Trimisul lui Allah ﷺ spunea, când ținea predica de vineri:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَخَيْرُ الْهُدَى
هُدَى مُحَمَّدٍ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلُّ بَدْعٍ ضَلَالَةٌ

Acestea fiind spuse, cea mai bună vorbire este Cartea lui Allah, cea mai bună călăuzire este călăuzirea lui Muḥammad, cele mai rele lucruri sunt cele nou-introduse și orice inovație este o rătăcire.

Muslim (867)

4. Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي

Cel care se îndepărtează de Sunna mea nu este dintre ai mei.

Al-Bukhārī (5063); Muslim (1401)

5. El ﷺ a spus:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنِّي تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ فَلَنْ
تَضِلُّوا أَبَدًا، كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّةُ نَبِيِّهِ ﷺ

O, oameni! V-am lăsat ceva de care, dacă vă veți ține strâns, nu veți rătăci niciodată: Cartea lui Allah și Sunna Profetului

Său ﷺ.

Al-Ḥākim (1/93)

Și a spus:

إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ شَيْئَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُمَا، كِتَابُ اللَّهِ
وَسُنَّتِي

V-am lăsat două lucruri după care nu veți rătăci: Cartea lui Allah și Sunna mea.

Al-Ḥākim (1/93)

Al-Hākim le-a relatat pe amândouă (1/93). În Şaḥīḥ Muslim (1218), în lunga relatare a lui Jābir despre Pelerinajul de rămas-bun, se află cuvintele sale ﷺ:

وقد تركتُ فيكم ما لن تضلُّوا بعده إن اعتصمتم به:
 كتاب الله، وأنتم تُسألون عني، فما أنتم قائلون؟ قالوا:
 نشهد أنك قد بلغتَ وأدیتَ ونصحتَ، فقال بإصبعه
 السبابة يرفعها إلى السماء وينكتها إلى الناس: اللهمَّ
 اشهد! اللهمَّ اشهد! ثلاث مرات

V-am lăsat ceva după care nu veți rătăci dacă vă veți ține strâns de el: Cartea lui Allah. Veți fi întrebați despre mine. Ce veți spune? Ei au răspuns: «Mărturisim că ai transmis, ai îndeplinit și ai povățuit.» Atunci el și-a ridicat degetul arătător spre cer și l-a îndreptat apoi spre oameni, spunând: «O, Allah, fii martor! O, Allah, fii martor!» — de trei ori.

Muslim (1218)

6. Al-Bukhārī a relatat în Şaḥīḥ-ul său (7280), de la Abū Hurayra, că Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبِي، قالوا: يا رسول
الله! وَمَنْ يَا أَبِي؟ قال: مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ
عَصَانِي فَقَدْ أَبِي

Toată comunitatea mea va intra în Paradis, în afară de cel care refuză. Ei au întrebat: «O, Trimis al lui Allah, cine refuză?» El a spus: «Cel care mă ascultă intră în Paradis, iar cel care nu mă ascultă a refuzat.»

Al-Bukhārī (7280)

7. Al-Bukhārī (7288) și Muslim (1337), aceasta fiind formularea celui din urmă, au relatat de la Abū Hurayra, Allah să fie mulțumit de el, că l-a auzit pe Trimisul lui Allah ﷺ spunând:

ما نهيتكم عنه فاجتنبوه، وما أمرتكم به فافعلوا منه ما
استطعتم؛ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةُ مَسَائِلِهِمْ
وَاخْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ

Feriți-vă de ceea ce v-am interzis, iar din ceea ce v-am poruncit împliniți cât puteți. Pe cei de dinaintea voastră i-au nimicit mulțimea întrebărilor lor și împotrivirea față de profeții lor.

Al-Bukhārī (7288); Muslim (1337)

8. El ﷺ a spus:

لا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ

Niciunul dintre voi nu crede până când dorința sa nu urmează ceea ce am adus.

Al-Nawawī l-a declarat autentic în al-Arbaʿīn, din relatarea lui ʿAbd Allāh ibn ʿAmr, Allah să fie mulțumit de amândoi

Al-Nawawī l-a declarat autentic în cele Patruzeci de hadithuri, din relatarea lui ‘Abd Allāh ibn ‘Amr, Allah să fie mulțumit de amândoi. Al-Ḥāfiẓ a spus în al-Fath (13/289):

وأخرج البيهقي في المدخل وابن عبد البر في بيان العلم
عن جماعة من التابعين، كالحسن وابن سيرين وشریح
والشعبي والنخعي بأسانيد جياد ذم القول بالرأي المجرد،
ويجمع ذلك كله حديثُ أبي هريرة (لا يؤمن أحدكم
حتى يكون هواه تبعاً لما جئتُ به)، أخرجه الحسن بن
سفيان وغيره، ورجاله ثقات، وقد صححه النووي في
آخر الأربعين

Al-Bayhaqī în al-Madkhal și Ibn ‘Abd al-Barr în Bayān al-‘ilm au relatat, prin lanțuri bune, de la mai mulți tābi‘ūn, precum al-Ḥasan, Ibn Sirīn, Ṣurayḥ, al-Ṣa‘bī și al-Nakha‘ī, osândirea vorbirii întemeiate numai pe părere. Toate acestea sunt cuprinse de hadithul lui Abū Hurayra: «Niciunul dintre voi nu crede până când dorința sa nu urmează ceea ce am adus», consemnat de al-Ḥasan ibn Sufyān și de alții. Transmițătorii săi sunt demni de încredere, iar al-Nawawī l-a declarat autentic la sfârșitul celor Patruzeci de hadithuri.

Ibn Hajar, Fath al-Bārī (13/289); al-Nawawī, al-Arba‘īn (41): relatarea lui ‘Abd Allāh ibn ‘Amr

9. Al-Bukhārī (1597) și Muslim (1270) au relatat că ‘Umar, Allah să fie mulțumit de el, a venit la Piatra Neagră, a sărutat-o și a spus:

إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّكَ جَرٌّ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ، وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ
النَّبِيَّ ﷺ يَقْبَلُكَ مَا قَبَّلَكَ

Știu că ești o piatră care nu poate nici să dăuneze, nici să folosească. Dacă nu l-aș fi văzut pe Profet ﷺ sărutându-te, te-aș fi sărutat.

Al-Bukhārī (1597); Muslim (1270)

10. Muslim (2674) a relatat de la Abū Hurayra, Allah să fie mulțumit de el, că Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

مَنْ دَعَا إِلَى هَدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ
تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ دَعَا إِلَى
ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ
ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا

Cel care cheamă la călăuzire primește o răsplată asemenea răsplăților celor care îl urmează, fără ca aceasta să le micșoreze cu nimic răsplățile. Cel care cheamă la rătăcire poartă un păcat asemenea păcatelor celor care îl urmează, fără ca aceasta să le micșoreze cu nimic păcatele.

Muslim (2674)

După cum textele Cărții și ale Sunnei îndeamnă la urmarea Sunnei și avertizează împotriva inovațiilor, tot astfel s-au transmis numeroase relatări de la înaintașii acestei comunități care au urmat Cartea și Sunna: companionii, tâbi‘ūn și cei de după ei. Ele îndeamnă la urmarea Sunnei, avertizează împotriva inovațiilor și le arată primejdia. Printre ele se află următoarele:

1. ‘Abd Allāh ibn Mas‘ūd, Allah să fie mulțumit de el, a spus:

اتَّبِعُوا وَلَا تَبْتَدِعُوا؛ فَقَدْ كُفَيْتُمْ

Urmați și nu introduceți inovații, căci vi s-a dat ceea ce vă este de ajuns.

Al-Dārimī (211)

2. ‘Uthmān ibn Ḥāḍir a spus:

دَخَلْتُ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، فَقُلْتُ: أَوْصِنِي، فَقَالَ: نَعَمْ!

عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالِاسْتِقَامَةِ، اتَّبِعْ وَلَا تَبْتَدِعْ

Am intrat la Ibn ‘Abbās și i-am spus: «Sfătuiește-mă!» El a răspuns: «Da! Ține-te de teama de Allah și de statornicie.

Urmează și nu introduce inovații!»

Al-Dārimī (141)

3. ‘Abd Allāh ibn Mas‘ūd a spus:

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ غَدًا مُسْلِمًا فَلْيَحَافِظْ عَلَى هَؤُلَاءِ
الصلوات حيث يُنادى بهنَّ؛ فَإِنَّ اللَّهَ شَرَعَ لِنَبِيِّكُمْ سُنَنَ
الهدى، وَإِنَّهُنَّ مِنْ سُنَنِ الهدى، وَلَوْ أَنَّكُمْ صَلَّيْتُمْ فِي
بُيُوتِكُمْ كَمَا يُصَلِّي هَذَا الْمُتَخَلِّفُ فِي بَيْتِهِ لَتَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ،
وَلَوْ تَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ لَضَلَلْتُمْ...

Cel care ar dori să-L întâlnească mâine pe Allah ca musulman să păzească aceste rugăciuni acolo unde se face chemarea la ele. Allah a rânduit pentru Profetul vostru căile călăuzirii, iar ele fac parte din căile călăuzirii. Dacă v-ați ruga în casele voastre, așa cum acest om care rămâne în urmă se roagă în casa lui, ați părăsi Sunna Profetului vostru. Iar dacă ați părăsi Sunna Profetului vostru, ați rătăci...

Muslim (654)

4. ‘Abd Allāh ibn ‘Umar, Allah să fie mulțumit de amândoi, a spus:

كُلُّ بَدْعٍ ضَلَالَةٌ وَإِنْ رَأَاهَا النَّاسُ حَسَنَةً

Orice inovație este o rătăcire, chiar dacă oamenii o socotesc bună.

Muḥammad ibn Naṣr al-Marwazī, al-Sunna

5. Mu‘adh ibn Jabal, Allah să fie mulțumit de el, a spus:

فَإِيَّاكُمْ وَمَا يُبْتَدَعُ؛ فَإِنَّ مَا ابْتَدَعَ ضَلَالَةٌ

Feriți-vă de ceea ce se introduce nou, căci ceea ce se introduce nou este o rătăcire.

Abū Dāwūd (4611)

6. Un bărbat i-a scris lui ‘Umar ibn ‘Abd al-‘Azīz, întrebându-l despre predestinare. El i-a răspuns:

أَمَّا بَعْدُ، أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْاِقْتِصَادِ فِي أَمْرِهِ وَاتِّبَاعِ
سُنَّةِ نَبِيِّهِ ﷺ وَتَرْكِ مَا أَحْدَثَ الْمُحْدَثُونَ بَعْدَ مَا جَرَتْ بِهِ
سُنَّتُهُ، وَكُفُوا مَوْتَهُ، فَعَلَيْكَ بِلِزُومِ السُّنَّةِ؛ فَإِنَّهَا لَكَ بِإِذْنِ
اللَّهِ عَصْمَةٌ ...

Acestea fiind spuse, te sfătuiesc să ai teamă de Allah, să păstrezi măsura în împlinirea poruncii Sale, să urmezi Sunna Profetului Său ﷺ și să părăsești ceea ce au introdus inovatorii după ce Sunna sa a fost statornicită și oamenii au fost scutiți de povara aceasta. Ține-te de Sunna, căci ea este pentru tine, cu voia lui Allah, o ocrotire...

Abū Dāwūd (4612)

7. Sahl ibn ‘Abd Allāh al-Tustarī a spus:

مَا أَحْدَثَ أَحَدٌ فِي الْعِلْمِ شَيْئًا إِلَّا سُئِلَ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ،
فَإِنْ وَافَقَ السُّنَّةَ سَلِمَ، وَإِلَّا فَلَا

Nimeni nu introduce ceva în cunoașterea religioasă fără să fie întrebat despre acel lucru în Ziua Învierii. Dacă este potrivit Sunnei, va fi în siguranță; dacă nu, nu.

Faḥḥ al-Bārī (13/290)

8. Abū ‘Uthmān al-Naysābūrī a spus:

مَنْ أَمَرَ السُّنَّةَ عَلَى نَفْسِهِ قَوْلًا وَفِعْلًا نَطَقَ بِالْحِكْمَةِ، وَمَنْ
أَمَرَ الْهَوَى عَلَى نَفْسِهِ قَوْلًا وَفِعْلًا نَطَقَ بِالْبِدْعَةِ

*Cel care pune Sunna să-i cârmuiască vorbele și faptele grăiește
cu înțelepciune. Cel care pune pofta să-i cârmuiască vorbele și
faptele grăiește cu inovație.*

Ḥilyat al-awliyā' (10/244)

9. Imamul Mālik, Allah să aibă milă de el, a spus:

مَنْ ابْتَدَعَ فِي الْإِسْلَامِ بَدْعَةً يَرَاهَا حَسَنَةً فَقَدْ زَعَمَ أَنَّ
مُحَمَّدًا خَانَ الرِّسَالَةَ؛ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ

*Cel care introduce în Islam o inovație pe care o socotește bună
pretinde că Muḥammad a trădat mesajul, căci Allah spune:*

Al-Ṣāṭibī, al-I'tiṣām (1/28)

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾

Astăzi v-am desăvârșit religia.

Coran 5:3 · fragment

فَمَا لَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ دِينًا فَلَا يَكُونُ الْيَوْمَ دِينًا

*Ceea ce atunci nu făcea parte din religie nu poate face parte din
religie astăzi.*

Al-Ṣāṭibī, al-I'tiṣām (1/28)

10. Imamul Aḥmad, Allah să aibă milă de el, a spus:

أصول السنة عندنا التمسك بما كان عليه أصحاب رسول
الله ﷺ والافتداء بهم، وترك البدع، وكل بدعة ضلالة

*Temeliile Sunnei, pentru noi, sunt ținerea de ceea ce au urmat
companionii Trimisului lui Allah ﷺ, urmarea lor și părăsirea
inovațiilor. Orice inovație este o rătăcire.*

Al-Lālakāʾī, Șarḥ uṣūl iʿtiqād ahl al-sunna (317)

4 Urmarea Sunnei este obligatorie în norme, ca și în principii

اتباع السنة لازم في الفروع كالأصول

Urmarea Sunnei Trimisului ﷺ, prin primirea a ceea ce arată Cartea și Sunna, este obligatorie în chestiunile de credință, potrivit cuvintelor sale ﷺ:

فإنَّه من يعيش منكم فسيرى اختلافاً كثيراً، فعليكم
بسُنَّتي وسُنَّة الخلفاء المهديين الراشدين

Cel dintre voi care va trăi va vedea multe neînțelegeri. Țineți-vă de Sunna mea și de Sunna califilor îndrumați și drept călăuziți.

Fragment din hadithul amintit anterior

Tot astfel, ea este obligatorie în chestiunile particulare în care este îngăduit efortul de judecată, atunci când dovada devine limpede. Învățații înaintașilor acestei comunități, între care cei patru imami — Abū Ḥanīfa, Mālik, al-Şāfi'ī și Aḥmad — au îndemnat la primirea a ceea ce arată dovada și la părăsirea propriilor lor opinii când un hadith autentic al Trimisului lui Allah ﷺ le este potrivnic. Sunt cunoscute cuvintele imamului Mālik:

كُلُّ يُوْخَذُ مِنْ قَوْلِهِ وَيُرَدُّ إِلَّا رِسُولَ اللَّهِ ﷺ

Cuvintele oricui pot fi primite ori respinse, în afară de cele ale Trimisului lui Allah ﷺ.

Imamul al-Şāfi‘ī, Allah să aibă milă de el, a spus:

أَجْمَعَ النَّاسُ عَلَى أَنَّ مِنْ اسْتَبَانَ لَهُ سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
لَمْ يَكُنْ لَهُ أَنْ يَدَّعِهَا لِقَوْلِ أَحَدٍ

*Oamenii sunt de acord că aceleia căruia i-a devenit limpede
Sunna Trimisului lui Allah ﷺ nu îi este îngăduit să o
părăsească pentru cuvântul altcuiva.*

Ibn al-Qayyim, al-Rūḥ, pp. 395–396

Cu puţin înainte de a aminti această relatare, Ibn al-Qayyim a spus:

فَنَ عَرَضَ أَقْوَالَ الْعُلَمَاءِ عَلَى النُّصُوصِ وَوَزَنَهَا بِهَا
وَخَالَفَ مِنْهَا مَا خَالَفَ النَّصَّ لَمْ يُهْدِرْ أَقْوَاهُمْ وَلَمْ يَهْضُمِ
جَانِبَهُمْ، بَلْ اقْتَدَى بِهِمْ؛ فَإِنَّهُمْ كُلَّهُمْ أَمَرُوا بِذَلِكَ،
فَتَّبَعُهُمْ حَقًّا مَنْ امْتَثَلَ مَا أَوْصَوْا بِهِ لَا مَنْ خَالَفَهُمْ

*Cel care confruntă cuvintele învăţaţilor cu textele, le cântăreşte
prin ele şi se împotriveşte acelor opinii care contrazic textul nu
le-a nesocotit cuvintele şi nu le-a micşorat rangul. Dimpotrivă,
i-a urmat, căci toţi au poruncit acest lucru. Cel care îi urmează
cu adevărat este cel care împlineşte ceea ce au recomandat, nu
cel care li se împotriveşte.*

Ibn al-Qayyim, al-Rūḥ

Unii dintre învățații care s-au ocupat de jurisprudența adepților celor patru școli au arătat că trebuie să ne sprijinim pe dovezile autentice atunci când ele contrazic opiniile lor. Așbağ ibn al-Faraj a spus:

المسح (يعني على الخفين) عن النبي ﷺ وعن أكبر
أصحابه في الحضر أثبت عندنا وأقوى من أن نتبع مالكا
على خلافه

Ștergerea — adică peste încălțăminte khuff —, relatată de la Profet ﷺ și de la marii săi companioni atunci când nu erau în călătorie, este pentru noi mai bine statornicită și mai puternică decât să-l urmăm pe Mālik împotriva ei.

Faṭḥ al-Bārī (1/306)

Al-Ḥāfiẓ a spus în al-Faṭḥ (1/276):

المالكية لا يقولون بالترتيب في الغسل من ولوغ
الكلب، قال القرافي منهم: قد صحَّت فيه الأحاديث،
فالعجب منهم كيف لم يقولوا بها!

Mālikīții nu susțin folosirea pământului la spălarea vasului din care a băut câinele. Al-Qarāfi, unul dintre ei, a spus:

«Hadithurile despre aceasta sunt autentice. Este de mirare că ei nu au hotărât potrivit lor!»

Faṭḥ al-Bārī (1/276)

Ibn al-‘Arabī al-Mālikī a spus:

قال المالكية: ليس ذلك - أي الصلاة على الغائب - إلا
لمحمد ﷺ، قلنا: وما عمل به محمد ﷺ تعملُ به أمته؛

يعني لأنَّ الأصلَ عدمُ الخصوصية، قالوا: طُويت له الأرض وأحضرت الجنازة بين يديه! قلنا: إِنَّ رَبَّنَا عليه لقادر، وَإِنَّ نَبِيَّنَا لأهلٌ لذلك، ولكن لا تقولوا إِلَّا ما رويتم، ولا تَخترعوا حديثاً من عند أنفسكم، ولا تَحْدِثُوا إِلَّا بالثبوتات ودَعُوا الضَّعَافَ؛ فَإِنَّهَا سبيلُ إتلافٍ إلى ما ليس له تلافٍ

Mālikīi au spus: «Aceasta — adică rugăciunea funerară pentru cel absent — i-a fost îngăduită numai lui Muḥammad ﷺ.» Noi am spus: «Ceea ce a făcut Muḥammad ﷺ face și comunitatea sa», adică principiul este că un lucru nu îi este rezervat numai lui. Ei au spus: «Pământul a fost strâns pentru el, iar trupul celui mort a fost adus înaintea lui!» Noi am spus: «Domnul nostru este în stare de aceasta, iar Profetul nostru este vrednic de o asemenea cinstire. Însă nu spuneți decât ceea ce ați transmis; nu născociți voi înșivă un hadith și nu relatați decât cele statornicite. Lăsați relatările slabe, căci ele sunt o cale de pierzanie care duce la ceea ce nu mai poate fi îndreptat.»

Al-Faḥḥ (3/189); a se vedea și al-Ṣawkānī, Nayl al-awṭār (4/54)

Ibn Kathīr, Allah să aibă milă de el, a spus despre identificarea rugăciunii de mijloc:

وقد ثبتت السنة بأنها العصر، فتعين المصيرُ إليها

Sunna a statornicit că este rugăciunea de ‘aṣr; prin urmare, trebuie să ne întoarcem la ea.

Apoi a transmis de la al-Şāfi' că acesta a spus:

كُلُّ مَا قُلْتُ فَكَانَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِخِلَافِ قَوْلِي مِمَّا
يَصِحُّ، فَحَدِيثُ النَّبِيِّ ﷺ أَوْلَى، وَلَا تَقْلِدُونِي، وَقَالَ
أَيْضًا: إِذَا صَحَّ الْحَدِيثُ وَقُلْتُ قَوْلًا فَأَنَا رَاجِعٌ عَنْ قَوْلِي
وَقَائِلٌ بِذَلِكَ

Orice aş fi spus, dacă de la Profet ﷺ există o relatare autentică potrivită vorbelor mele, hadithul Profetului ﷺ are întâietate. Nu mă imitați! El a mai spus: «Dacă hadithul este autentic, iar eu am spus altceva, renunț la cuvântul meu și susțin ceea ce arată el.»

Ibn Kathīr a spus apoi:

فهذا من سيادته وأمانته، وهذا نفسُ إخوانه من الأئمة
رحمهم الله ورضي الله عنهم أجمعين، آمين، ومن هنا
قطع القاضي الماوردي بأنَّ مذهب الشافعي رحمه الله
أنَّ صلاة الوسطى هي صلاة العصر - وإن كان قد
نصَّ في الجديد وغيره أنَّها الصبح - لصحة الأحاديث

أَنَّهَا صَلَاةُ الْعَصْرِ، وَقَدْ وَافَقَهُ عَلَى هَذِهِ الطَّرِيقَةِ جَمَاعَةٌ
مِنْ مُحَدِّثِي الْمَذْهَبِ، وَلِلَّهِ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ

Aceasta arată măreția rangului și cinstea sa. Același duh îl au și frații săi dintre imami; Allah să aibă milă de ei și să fie mulțumit de ei toți! Āmīn. De aici, judecătorul al-Māwardī a hotărât fără ezitare că poziția școlii lui al-Şāfi'ī, Allah să aibă milă de el, este că rugăciunea de mijloc este cea de 'aṣr, deși el afirmase în opinia sa nouă și în altele că este cea de dimineață. Aceasta datorită autenticității hadithurilor care arată că este cea de 'aṣr. Mai mulți învățați de hadith ai școlii au fost de acord cu această abordare. Lui Allah Îi aparțin lauda și binefacerea!
Ibn Kathīr, exegeza versetului de mai jos

Aceste cuvinte se află în exegeza lui Ibn Kathīr la cuvintele Preaînaltului:

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى﴾

Păziți rugăciunile și rugăciunea de mijloc.
Coran 2:238 • fragment

Ibn Hajar a spus în al-Fath (2/222):

قال ابن خزيمة في رفع اليدين عند القيام من الركعتين:
هو سنة وإن لم يذكره الشافعي، فالإسناد صحيح، وقد
قال: قولوا بالسنة ودعوا قولي

Ibn Khuzayma a spus despre ridicarea mâinilor când omul se ridică după cele două rak'ah: «Este Sunna, chiar dacă al-Şāfi'ī nu a amintit-o, căci lanțul de transmitere este autentic. El a spus: „Urmați Sunna și lăsați cuvântul meu!”»
Fath al-Bārī (2/222)

El a mai spus în al-Faḥ (3/95):

قال ابن خزيمة: ويحرم على العالم أن يخالف السنة بعد علمه بها

Ibn Khuzayma a spus: «Învățăturii îi este interzis să se împotrivescă Sunnei după ce a cunoscut-o.»

Faḥ al-Bārī (3/95)

Și a spus în al-Faḥ (2/470):

روى البيهقي في المعرفة عن الربيع قال: قال الشافعي:
قد روي حديث فيه أن النساء يتركن إلى العيدين، فإن
كان ثابتاً قلتُ به، قال البيهقي: قد ثبت، وأخرجه
الشيخان - يعني حديث أم عطية - فيلزم الشافعية القول
به

*Al-Bayhaqī a relatat în al-Maʿrifa de la al-Rabīʿ, care a spus:
al-Ṣāfiʿī a spus: «S-a relatat un hadith potrivit căruia femeile
sunt lăsate să iasă la cele două sărbători. Dacă este statornicit, îl
susțin.» Al-Bayhaqī a spus: «El este statornicit și l-au consemnat
cei doi șeici» — adică hadithul lui Umm ʿAṭiyya. Prin urmare,
ṣāfiʿiții trebuie să îl susțină.*

Faḥ al-Bārī (2/470)

Al-Nawawī a amintit în comentariul la Şaḥīḥ Muslim (4/49) neînţelegerea dintre învăţaţi despre abluţiunea după consumul cărnii de cămilă şi a spus:

قال أحمد بن حنبل وإسحاق بن راهويه في هذا - أي
الوضوء من لحم الإبل - حديثان: حديث جابر وحديث
البراء، وهذا المذهب أقوى دليلاً وإن كان الجمهور على
خلافه

Aḥmad ibn Ḥanbal şi Ishāq ibn Rāhawayh au spus că despre aceasta — adică abluţiunea după carnea de cămilă — există două hadithuri: hadithul lui Jābir şi hadithul lui al-Barā'. Această poziţie are dovezi mai puternice, chiar dacă majoritatea susţine contrariul.

Al-Nawawī, comentariul la Şaḥīḥ Muslim (4/49)

Comentând hadithul lui Ibn ʿUmar:

أمرتُ أن أقاتل الناس

Mi s-a poruncit să lupt împotriva oamenilor.

Ibn Hajar a spus, despre dezbaterile dintre Abū Bakr și ʿUmar privitoare la lupta împotriva celor care refuzau zakāt-ul:

وفي القصة دليلٌ على أنَّ السنةَ قد تخفى على بعض
أكابر الصحابة، ويطلع عليها آحادهم، ولهذا لا يلتفتُ
إلى الآراء - ولو قويت - مع وجود سنة تخالفها، ولا
يُقال: كيف خفي ذا على فلان؟!

În această întâmplare se află o dovadă că un aspect al Sunnei poate rămâne necunoscut unora dintre marii companioni, iar unul dintre ceilalți îl poate cunoaște. De aceea, părerile, chiar dacă sunt puternice, nu sunt luate în seamă când există o Sunna care le contrazice. Nu se spune: «Cum a putut aceasta să-i rămână necunoscută lui cutare?!»

Fatḥ al-Bārī (1/76)

El a mai spus (3/544):

وبذلك - أي بإشعار الهدي - قال الجمهور من السلف
والخلف، وذكر الطحاوي في اختلاف العلماء كراهته
عن أبي حنيفة، وذهب غيره إلى استحبابه للتابع،
حتى صاحباه محمد وأبو يوسف، فقالا: هو حسن

Aceasta — adică însemnarea jertfei de pelerinaj — este susținută de majoritatea înaintașilor și a celor de mai târziu. În Ikhtilāf al-‘ulamā’, al-Ṭaḥāwī a transmis de la Abū Ḥanīfa că o dezaproba. Ceilalți au socotit-o recomandată pentru urmarea exemplului profetic, chiar și cei doi însoțitori ai săi, Muḥammad și Abū Yūsuf, care au spus: «Este bună.»

Fatḥ al-Bārī (3/544)

5 Toate inovațiile sunt rătăcire

البدع ضلال، وليس فيها بدعة حسنة

Toate inovațiile sunt rătăcire, potrivit caracterului general al cuvintelor Profetului ﷺ din cele două hadithuri ale lui Jābir și al-ʿIrbād amintite anterior:

وكلُّ بدعة ضلالة

Și orice inovație este o rătăcire.

Caracterul general al cuvintelor sale ﷺ „Și orice inovație este o rătăcire”, arată că este greșită afirmația că în Islam există o inovație bună. Ibn ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el, a spus în relatarea amintită puțin mai înainte:

كلُّ بدعة ضلالة وإن رآها الناس حسنة

Orice inovație este o rătăcire, chiar dacă oamenii o socotesc bună.

Nu se poate spune că în Islam există o inovație bună pe temeiul cuvintelor sale ﷺ:

من سنَّ في الإسلام سنةً حسنةً فله أجرها وأجر من
عمل بها بعده، من غير أن ينقص من أجورهم شيء،
ومن سنَّ في الإسلام سنةً سيئةً كان عليه وزرُها ووزرُ
من عمل بها من بعده، من غير أن ينقص من أوزارهم
شيء

Cel care deschide în Islam o cale bună are răsplata ei și răsplata celor care o urmează după el, fără să se micșoreze cu nimic răsplățile lor. Cel care deschide în Islam o cale rea poartă povara ei și povara celor care o urmează după el, fără să se micșoreze cu nimic poverile lor.

Muslim (1017)

Înțelesul este de a fi primul care săvârșește binele și de a fi urmat în aceasta. El reiese limpede din împrejurarea hadithului, amintită în Șaḥīḥ Muslim înainte de redarea lui. Pe scurt, un grup din Muḍar a venit la Medina și se vedeau asupra lor sărăcia și lipsa. Trimisul lui Allah ﷺ a îndemnat la milostenie. Un bărbat dintre anșări a adus o pungă pe care mâna sa aproape că nu o putea duce, apoi oamenii au început să dea milostenie, unul după altul. Atunci Profetul ﷺ a spus: „*Cel care deschide în Islam o cale bună...*” — până la sfârșitul hadithului. Înțelesul său îl cuprinde și pe cel care readuce la viață o Sunna statornicită de la Trimisul lui Allah ﷺ într-un ținut unde ea nu era vădită. Însă nu poate avea sensul introducerii unui lucru nou în religie, potrivit cuvintelor sale ﷺ:

مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

Cel care introduce în rânduiala noastră ceva ce nu face parte din ea va avea acel lucru respins.

Hadithul a fost amintit mai înainte. Legea este desăvârșită și nu are nevoie de lucruri nou-introduse. Introducerea inovațiilor o învinuiește de lipsă și de nedesăvârșire. Au fost amintite puțin mai înainte cuvintele lui Ibn ‘Umar, Allah să fie mulțumit de el:

كُلُّ بَدْعٍ ضَلَالَةٌ وَإِنْ رَأَاهَا النَّاسُ حَسَنَةً

Orice inovație este o rătăcire, chiar dacă oamenii o socotesc bună.

Și cuvintele lui Mālik:

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن
محمداً خان الرسالة؛ لأن الله يقول

*Cel care introduce în Islam o inovație pe care o socotește bună
pretinde că Muḥammad a trădat mesajul, căci Allah spune:*

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾

Astăzi v-am desăvârșit religia.

Coran 5:3 · fragment

فما لم يكن يومئذ ديناً فلا يكون اليوم ديناً

*Ceea ce atunci nu făcea parte din religie nu poate face parte din
religie astăzi.*

Cât despre faptul că ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el, i-a adunat pe oameni la rugăciunea tarāwīḥ în spatele unui imam care să-i conducă, aceasta înseamnă a face Sunna vădită și a o readuce la viață. Profetul ﷺ i-a condus pe oameni câteva nopți la rugăciunea din ramaḍān, apoi a încetat să continue, de teamă să nu devină obligatorie pentru comunitate. Al-Bukhārī a relatat aceasta (1129). După moartea Trimisului lui Allah ﷺ, odată cu încetarea revelației, nu mai exista pricina pentru care rugăciunea ar fi putut deveni obligatorie, iar recomandarea a rămas. ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el, i-a adunat atunci pe oameni la tarāwīḥ.

Cuvintele lui ‘Umar, Allah să fie mulțumit de el, despre tarāwīḥ, consemnate de al-Bukhārī (2010):

نَعَمْ الْبِدْعَةُ هَذِهِ

Ce inovație bună este aceasta!

Al-Bukhārī (2010)

au în vedere inovația în sens lingvistic, nu în sens religios.

Inovația în limbă și în Legea religioasă

الفرق بين البدعة في اللغة والبدعة في الشرع

Sensurile lingvistice sunt, de obicei, mai cuprinzătoare decât sensurile din Lege, iar sensul religios este, de obicei, unul dintre cazurile particulare ale sensului lingvistic. Exemple sunt taqwā, postul, pelerinajul, ‘umra și inovația.

Taqwā în limbă înseamnă ca omul să pună între sine și orice lucru de care se teme o pavăză care să-l ferească: de pildă, folosirea caselor și a corturilor pentru a se feri de arșița soarelui și de frig ori a încălțăminte pentru a se feri de ceea ce rănește pe pământ. Cât despre teama de Allah, ea înseamnă ca musulmanul să pună între sine și mânia lui Allah o pavăză care să-l ferească, prin împlinirea poruncilor și evitarea celor interzise.

Postul, în limbă, înseamnă orice abținere; în Lege înseamnă o abținere anume: de la mâncare, băutură și celelalte lucruri care întrerup postul, de la ivirea zorilor până la apusul soarelui. Pelerinajul, în limbă, înseamnă orice îndreptare către un loc; în Lege înseamnă îndreptarea către Mecca pentru împlinirea unor ritualuri anume. ‘Umra, în limbă, înseamnă orice vizitare; în Lege înseamnă vizitarea Ka‘bei pentru înconjurarea ei, mersul între al-Şafā și al-Marwa și raderea ori scurtarea părului.

Inovația, în limbă, este orice lucru introdus fără un model anterior; în Lege este ceea ce a fost introdus fără să aibă temei în religie și este opusul Sunnei.

7 Interesele generale nespecificate nu sunt inovații

ليس من البدع المصالح المرسلة

Mașlaḥa mursala este un folos despre a cărui acceptare sau respingere Legea nu a venit cu o prevedere și care constituie un mijloc pentru împlinirea unui lucru legiuit. Exemple sunt adunarea Coranului în vremea lui Abū Bakr și a lui ‘Uthmān, Allah să fie mulțumit de amândoi, alcătuirea registrelor și înscrierea beneficiarilor de alocații într-un registru. Nu a venit în Lege un text care să le stabilească ori să le interzică. Adunarea Coranului este o cale către păstrarea lui și către a nu se pierde nimic din el; prin aceasta se împlinește cuvântul lui Allah, Atotputernicul și Preamăritul:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾

Noi am pogorât Pomenirea și Noi suntem cei care o păzim.
Coran 15:9

Abū Bakr, Allah să fie mulțumit de el, a ezitat când ‘Umar, Allah să fie mulțumit de el, i-a propus să-l adune și a spus:

كيف أفعل شيئاً لم يفعله رسول الله ﷺ؟ فقال عمر:
هو والله خير، فلم يزل عمر يُراجعني فيه حتى شرح الله
لذلك صدري، ورأيتُ الذي رأى عمر

*Cum să fac un lucru pe care Trimisul lui Allah ﷺ nu l-a făcut?
‘Umar a spus: «Pe Allah, este un bine!» El a stăruit înaintea mea
până când Allah mi-a deschis pieptul către acest lucru și am
ajuns să văd ceea ce văzuse ‘Umar.*

Al-Bukhārī (4679)

Abū Bakr, Allah să fie mulțumit de el, a adunat Coranul pe foi, iar ‘Uthmān, Allah să fie mulțumit de el, l-a adunat într-un muṣḥaf.

Alcătuirea registrelor a avut loc în vremea lui ‘Umar, Allah să fie mulțumit de el, când cuceririle s-au înmulțit și prăzile și bunurile fay’ au sporit. A fost nevoie să fie înscrise numele soldaților și ale celorlalți beneficiari de alocații. Aceasta nu exista înaintea vremii sale. Este o cale de a le da celor îndreptățiți drepturile lor, fără să se piardă nimic din ele. Nu se spune că unele inovații sunt bune prin asemănare cu interesele generale nespecificate, căci acestea din urmă urmăresc împlinirea unui lucru legiuit, în vreme ce inovațiile învinuiesc Legea de lipsă, după cum s-a arătat în cuvintele imamului Mālik, Allah să aibă milă de el.

8 Intenția bună trebuie însoțită de urmarea Sunnei

لا بد مع حسن القصد من موافقة السنة

Cel care micșorează însemnătatea inovațiilor ar putea spune:
„Omul care săvârșește o inovație căutând apropierea de Allah are o intenție bună, așadar fapta lui este lăudabilă din această privință.”
Răspunsul este că, alături de intenția bună, fapta trebuie să fie potrivită Sunnei. Aceasta este una dintre cele două condiții amintite pentru primirea faptei bune: sinceritatea față de Allah și urmarea Trimisului Său ﷺ. A fost amintit hadithul care arată că inovațiile nou-introduse îi sunt respinse celui care le săvârșește, și anume cuvintele sale ﷺ din hadithul asupra căruia cei doi șeici sunt de acord:

من أحدث في أمرنا ما ليس منه فهو ردُّ

Cel care introduce în rânduiala noastră ceva ce nu face parte din ea va avea acel lucru respins.

Într-o formulare a lui Muslim:

من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد

Cel care săvârșește o faptă care nu se întemeiază pe rânduiala noastră o va avea respinsă.

Printre dovezile că intenția bună trebuie însoțită de potrivirea cu Sunna se află întâmplarea companionului care și-a tăiat jertfa înaintea rugăciunii de sărbătoare. Profetul ﷺ i-a spus:

شَاتُكَ شَاةٌ لَحْمٌ

Oaia ta este doar o oaie pentru carne.

Al-Bukhārī (955); Muslim (1961)

În comentariul la acest hadith, în al-Fatḥ (10/17), al-Hāfiẓ a spus:

قال الشيخ أبو محمد بن أبي جمرة: وفيه أن العمل وإن

وافق نية حسنة لم يصح إلا إذا وقع على وفق الشرع

Șeicul Abū Muḥammad ibn Abī Jamra a spus: «Aceasta arată că fapta, chiar dacă este însoțită de o intenție bună, nu este valabilă decât dacă este săvârșită potrivit Legii.»

Fatḥ al-Bārī (10/17)

O altă dovadă se află în Sunan al-Dārimī (210), cu un lanț autentic. ‘Abd Allāh ibn Mas‘ūd, Allah să fie mulțumit de el, a venit la niște oameni așezați în cercuri în moschee, care aveau în mâini pietricele. Unul dintre ei spunea: „Rostiți de o sută de ori «Allāhu akbar!»”, iar ei rosteau de o sută de ori, numărând cu pietricelele. Spunea la fel: „Rostiți de o sută de ori «Lā ilāha illā Allāh!»” și „Rostiți de o sută de ori «Subḥān Allāh!»”. El s-a oprit lângă ei și a spus:

ما هذا الذي أراكم تصنعون؟ قالوا: يا أبا عبد الرحمن!

حصى نعدُّ به التكبيرَ والتَّهليلَ والتَّسبيحَ، قال: فعدُّوا

سيئاتكم فأنا ضامنٌ أن لا يضيعَ من حسناتكم شيءٌ،

وَيُحْكَمْ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ! مَا أَسْرَعَ هَلَكْتُمْ! هَؤُلَاءِ صَحَابَةُ نَبِيِّكُمْ
ﷺ متوافرون، وهذه ثيابه لم تَبَلَّ، وآنيته لم تُكسر،
والذي نفسي بيده إنَّكم لَعَلَى مِلَّةٍ هِيَ أَهْدَى مِنْ مِلَّةِ
مُحَمَّدٍ، أَوْ مَفْتَحُو بَابِ ضَلَالَةٍ؟! قالوا: والله يا أبا عبد
الرحمن! ما أردنا إِلَّا الْخَيْرَ، قال: وكم من مرید للخير لن
يُصِيبُهُ ...

Ce vă văd făcând? Ei au răspuns: «O, Abū ‘Abd al-Raḥmān, sunt pietricele cu care numărăm takbīr-ul, tahlīl-ul și tasbīḥ-ul.» El a spus: «Numărați-vă faptele rele! Eu vă cheazășuiesc că nu se va pierde nimic din faptele voastre bune. Vai vouă, comunitate a lui Muḥammad! Cât de grabnică este pieirea voastră! Companionii Profetului vostru ﷺ sunt încă numeroși, veșmintele sale încă nu s-au învechit și vasele sale încă nu s-au spart. Pe Cel în Mâna Căruia se află sufletul meu! Ori sunteți pe o religie mai bine călăuzită decât religia lui Muḥammad, ori deschideți o poartă a rătăcirii?!» Ei au spus: «Pe Allah, o, Abū ‘Abd al-Raḥmān, nu am dorit decât binele!» El a spus: «Câți dintre cei care doresc binele nu ajung să-l dobândească...»

Al-Dārimī (210), lanț autentic; a se vedea al-Albānī, al-Silsila al-ṣaḥīḥa (2005)

Primejdia inovațiilor este mai mare decât a păcatelor

خطر البدع وبيان أنها أشد من المعاصي

Inovațiile au o mare primejdie, sunt o chestiune gravă și o mare nenorocire. Ele sunt mai primejdioase decât păcatele și neascultările, deoarece cel care săvârșește un păcat știe că a căzut într-un lucru interzis, astfel că îl poate părăsi și se poate căi. În schimb, cel care urmează o inovație socotește că se află pe adevăr, așa că stăruie în inovația sa până când moare pe ea. În realitate, el urmează pofta și se abate de la calea dreaptă. Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus:

﴿أَفَنُزِّنُ لَهُ سُوْءَ عَمَلِهِ ۖ فَرَّءَاهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يَضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾

*Oare cel căruia i s-a împodobit fapta rea și o socotește bună...?
Allah îl lasă în rătăcire pe cine voiește și îl călăuzește pe cine
voiește.*

Coran 35:8 · fragment

Și a spus:

﴿أَفَن كَانَ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِّن رَّبِّهِ ۖ كَمَن زِين لَّهُ سَوْءُ عَمَلِهِ ۖ
وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾

Oare cel care se sprijină pe o dovadă limpede de la Domnul său este asemenea celor cărora li s-au împodobit faptele rele și care și-au urmat poftele?

Coran 47:14

Și a spus:

﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾

Nu urma pofta, căci ea te va abate de la calea lui Allah.

Coran 38:26 · fragment

Și a spus:

﴿وَمَن أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ﴾

Cine este mai rătăcit decât cel care își urmează pofta fără călăuzire de la Allah?

Coran 28:50 · fragment

Anas, Allah să fie mulțumit de el, a relatat că Trimisul lui

Allah ﷺ a spus:

إِنَّ اللَّهَ حَبَّ التَّوْبَةِ عَنْ كُلِّ صَاحِبِ بَدْعَةٍ حَتَّىٰ يَدَعَ
بَدْعَتَهُ

Allah a pus o piedică în calea căinței oricărui adept al inovației până când își părăsește inovația.

Al-Mundhirī, al-Tarğīb wa-l-tarhīb (86), secțiunea care avertizează împotriva părăsirii Sunnei și săvârșirii inovațiilor și urmării poftelor

Al-Mundhirī l-a inclus în al-Tarğīb wa-l-tarhīb (86), în secțiunea care avertizează împotriva părăsirii Sunnei și săvârșirii inovațiilor și urmării poftelor, și a spus: „*L-a relatat al-Ṭabarānī, iar lanțul său este bun.*” A se vedea al-Albānī, al-Silsila al-ṣaḥīḥa (1620).

10 Inovații în credință, în cuvinte și în fapte

البدع اعتقادية وفعلية وقولية

Inovațiile sunt de mai multe feluri: în credință, în cuvinte și în fapte. Cele în fapte pot fi legate de timp ori de loc. Între inovațiile în credință se află cele ale Khawārij-ilor, ale rāfiđiților, ale mu‘taziliților și ale altora care se sprijină pe teologia speculativă; unii dintre ei se sprijină, pe lângă aceasta, și pe relatări mincinoase. Ibn ‘Abd al-Barr a spus în Jāmi‘ bayān al-‘ilm wa-fađlihi (2/95):

أجمع أهل الفقه والآثار من جميع الأمصار أنَّ أهل
الكلام أهلُ بدع وزيف، ولا يُعدُّون عند الجميع في جميع
الأمصار في طبقات العلماء، وإنَّما العلماء أهل الأثر
والتفقه فيه، ويتفاضلون فيه بالإتقان والميز

Învățații jurisprudenței și ai relatărilor, din toate ținuturile, sunt de acord că adepții teologiei speculative sunt oameni ai inovației și abaterii. Ei nu sunt socotiți, de către aceștia și în niciun ținut, în rândurile învățaților. Învățații sunt oamenii relatărilor și ai înțelegerii lor, iar între ei există deosebiri de rang potrivit măiestriei și puterii de discernământ.

Ibn ‘Abd al-Barr, Jāmi‘ bayān al-‘ilm wa-fađlihi (2/95)

Între inovațiile în cuvinte se află rostirea intenției, de pildă: „Am intenția să împlinesc cutare rugăciune”, „Am intenția să țin cutare post” și altele. Fac excepție doar ritualurile pelerinajului: cel

care împlinește ‘umra poate spune „*Labbayka ‘umratan*” („*Răspund chemării Tale pentru ‘umra*”); cel care împlinește doar hajj poate spune „*Labbayka hajjan*” („*Răspund chemării Tale pentru hajj*”); iar cel care unește ‘umra și hajj poate spune „*Labbayka ‘umratan wa-hajjan*” („*Răspund chemării Tale pentru ‘umra și hajj*”), deoarece în Sunna s-a transmis ceea ce dovedește aceasta.

Tot aici intră a-I cere lui Allah prin rangul lui cutare sau prin dreptul lui cutare și altele asemenea pentru care nu s-a transmis o Sunna statornicită de la Trimisul lui Allah ﷺ. Unele inovații în cuvinte sunt necredință, de pildă invocarea celor din morminte, cererea de ajutor de la ei, cererea împlinirii nevoilor și a înlăturării necazurilor și alte lucruri care nu se cer decât de la Allah. Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾

Moscheile Îi aparțin lui Allah. Nu invocați pe nimeni alături de Allah!

Coran 72:18

Și a spus:

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ۚ أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ﴾

Cine îi răspunde celui aflat la strâmtorare când Îl cheamă, înlătură răul și vă face urmași pe pământ? Există vreun dumnezeu alături de Allah? Puțin luați voi aminte.

Coran 27:62

Cât despre judecarea ca necredincios a celui de la care s-au ivit asemenea fapte, aceasta are loc după stabilirea dovezii împotriva

lui. Aceasta este poziția multor învățați; am amintit șapte dintre ei în capitolul al cincilea al introducerii la Taḥīr al-i‘tiqād și Šarḥ al-šudūr, începând cu imamul Muḥammad ibn Idrīs al-Šāfi‘ī, Allah să aibă milă de el, și încheind cu imamul Muḥammad ibn ‘Abd al-Waḥhāb, Allah să aibă milă de el.

Inovațiile în fapte sunt legate de loc ori de timp. Între cele legate de loc se află atingerea mormintelor pentru binecuvântare și sărutarea lor. Al-Nawawī a spus în al-Majmū‘, comentariul la al-Muḥadhdhab (8/206), despre atingerea și sărutarea zidului mormântului Profetului ﷺ:

ولا يُغْتَرَبُ بِمُخَالَفَةِ كَثِيرِينَ مِنَ الْعَوَامِ وَفَعَلَهُمْ ذَلِكَ؛ فَإِنَّ
الْإِقْتِدَاءَ وَالْعَمَلَ إِنَّمَا يَكُونُ بِالْأَحَادِيثِ الصَّحِيحَةِ
وَأَقْوَالِ الْعُلَمَاءِ، وَلَا يُلْتَفَتُ إِلَى مُحَدَّثَاتِ الْعَوَامِ وَغَيْرِهِمْ
وَجَهَالَاتِهِمْ، وَقَدْ ثَبَتَ فِي الصَّحِيحِينَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: (مَنْ أَحْدَثَ فِي دِينِنَا
هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ)، وَفِي رَوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: (مَنْ عَمِلَ
عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ)، وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: (لَا تَجْعَلُوا قُبْرِي
عِيدًا، وَصَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُمَا كُنْتُمْ)
رواه أبو داود بإسناد صحيح، وقال الفضيل بن عياض

رحمه الله ما معناه: (اتَّبِعْ طَرِيقَ الْهُدَى وَلَا يَضُرْك قَلَّةَ
 السَّالِكِينَ، وَإِيَّاكَ وَطَرِيقَ الضَّلَالَةِ وَلَا تَعْتَرَّ بِكَثْرَةِ
 الْهَالِكِينَ)، وَمَنْ خَطَرَ عَلَى بَالِهِ أَنْ الْمَسْحَ بِالْيَدِ وَنَحْوَهُ
 أَبْلَغُ فِي الْبَرَكَةِ فَهُوَ مِنْ جَهَالَتِهِ وَغَفْلَتِهِ؛ لِأَنَّ الْبَرَكَةَ إِنَّمَا
 هِيَ فِيمَا وَافَقَ الشَّرْعَ، وَكَيْفَ يُبْتَغَى الْفَضْلُ فِي مُخَالَفَةِ
 الصَّوَابِ؟!

Să nu fim amăgiți de faptul că mulți oameni de rând se împotrivesc și fac aceasta. Urmarea și practica se întemeiază pe hadithurile autentice și pe cuvintele învățaților; nu se iau în seamă noutățile și neștiința oamenilor de rând și ale altora. În cele două Șaḥīḥ-uri s-a statornicit de la ‘Ā’iṣa, Allah să fie mulțumit de ea, că Trimisul lui Allah ﷺ a spus: «Cel care introduce în religia noastră ceva ce nu face parte din ea va avea acel lucru respins.» Într-o relatare a lui Muslim: «Cel care săvârșește o faptă care nu se întemeiază pe rânduiala noastră o va avea respinsă.» Abū Hurayra, Allah să fie mulțumit de el, a relatat că Trimisul lui Allah ﷺ a spus: «Nu faceți din mormântul meu un loc de sărbătoare repetată și cereți binecuvântări asupra mea, căci binecuvântările voastre ajung la mine oriunde v-ați afla.» L-a relatat Abū Dāwūd cu un lanț autentic. Al-Fuḍayl ibn ‘Iyād, Allah să aibă milă de el, a spus, în înțele: «Urmează căile călăuzirii, iar numărul mic al celor care merg pe ele să nu-ți dăuneze. Ferește-te de căile rătăcirii și nu te lăsa amăgit de numărul mare al celor care pier.» Cel căruia îi trece prin minte că atingerea cu mâna ori altceva asemenea ar aduce mai multă binecuvântare o face din neștiință și nepăsare. Binecuvântarea se află numai în ceea ce corespunde Legii. Cum

să fie căutat meritul prin împotrivirea față de ceea ce este corect?!

Al-Nawawī, al-Majmū‘ ʃarḥ al-Muhadhdhab (8/206)

Între inovațiile legate de timp se află sărbătorirea nașterilor, de pildă sărbătorirea nașterii Profetului ﷺ. Ea face parte dintre inovațiile introduse în secolul al patrulea după Hijra. Nu s-a transmis nimic de acest fel de la Profet ﷺ, de la califii săi ori de la companionii săi, nici chiar de la tābi‘ūn și urmașii lor. Primele trei sute de ani trecuseră înainte ca această inovație să apară, iar în cărțile alcătuite în acea perioadă sărbătorirea nașterilor nu este pomenită. Această inovație s-a născut în secolul al patrulea după Hijra și a fost introdusă de ‘ubaydiții care au stăpânit Egiptul. Taqī al-Dīn Aḥmad ibn ‘Alī al-Maqrīzī a amintit în al-Mawā‘iz bi-dhikr al-khiṭaṭ wa-l-āthār (1/490) că fatimizii aveau sărbători și prilejuri festive de-a lungul anului. Le-a înșirat, iar ele sunt foarte numeroase. Între ele se află nașterea Trimisului ﷺ, nașterile lui ‘Alī, Fāṭima, al-Ḥasan și al-Ḥusayn, Allah să fie mulțumit de ei, și nașterea califului aflat atunci la putere. În al-Bidāya wa-l-nihāya, în evenimentele anului 567 H — anul în care statul lor s-a sfârșit prin moartea ultimului lor conducător, al-‘Āḍid —, Ibn Kathīr a spus:

ظهرت في دولتهم البدعُ والمنكرات، وكثر أهل الفساد،
وقلَّ عندهم الصالحون من العلماء والعباد ...

În timpul stăpânirii lor au apărut inovațiile și faptele condamnabile, oamenii stricăciunii s-au înmulțit, iar învățații și adoratorii evlavioși au devenit puțini la ei...

Ibn Kathīr, al-Bidāya wa-l-nihāya, evenimentele anului 567 H

Cu puțin înainte, Ibn Kathīr a amintit că Șalāh al-Dīn a oprit în întreg Egiptul rostirea în chemarea la rugăciune a cuvintelor „Ḥayya ‘alā khayr al-‘amal”. Printre cele mai bune cărți alcătuite despre această chestiune se află al-Qawl al-faṣl fī ḥukm al-iḥtifāl bi-mawlid khayr al-rusul, a șeicului Ismā‘īl ibn Muḥammad al-Anṣārī, Allah să aibă milă de el. Fără îndoială, iubirea pentru Profet ﷺ trebuie să fie în inima fiecărui musulman mai mare decât iubirea pentru tatăl, mama, fiul, fiica sa și toți ceilalți oameni, potrivit cuvintelor sale ﷺ:

لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحبَّ إليه من والده وولده
والناس أجمعين

Niciunul dintre voi nu crede până când nu îi sunt mai iubit decât părintele său, copilul său și toți oamenii.

Al-Bukhārī și Muslim

Iubirea pentru el ﷺ se arată prin urmarea lui și prin mersul pe calea sa, nu prin inovațiile nou-introduse. Allah, Atotputernicul și Preamăritul, a spus:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ
لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ قُلْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

Spune: «Dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă, iar Allah vă va iubi și vă va ierta păcatele. Allah este Iertător, Îndurător.»

Coran 3:31

11 Inovația de a-i testa pe oameni prin persoane

بدعة امتحان الناس بالأشخاص

Între inovațiile condamnabile apărute în vremea noastră se află faptul că unii dintre Ahl al-Sunna îi testează pe alții prin raportarea la anumite persoane, fie din ostilitate față de persoana folosită drept test, fie pentru a preamări o altă persoană. Dacă răspunsul celui testat corespunde dorinței celui care îl testează, el dobândește primire bună, laudă și elogii. Dacă nu, are parte de discreditare, declararea ca inovator, boicot și avertizarea împotriva sa. Urmează câteva pasaje ale șeicului Islamului Ibn Taymiyya: la început el arată caracterul inovator al testării prin persoane față de care se arată ostilitate, iar la sfârșit, al testării prin alte persoane pentru a le preamări. El, Allah să aibă milă de el, a spus în Majmū‘ al-fatāwā (3/413–414), vorbind despre Yazīd ibn Mu‘āwiya:

والصواب هو ما عليه الأئمة، من أنه لا يخص بحبة ولا
يلعن، ومع هذا فإن كان فاسقاً أو ظالماً فالله يغفر
للفاسق والظالم، لا سيما إذا أتى بحسنات عظيمة، وقد
روى البخاري في صحيحه عن ابن عمر رضي الله عنهما:
أنَّ النَّبِيَّ ﷺ قال: (أول جيش يغزو القسطنطينية

مغفور له)، وأول جيش غزاها كان أميرهم يزيد بن معاوية، وكان معه أبو أيوب الأنصاري رضي الله عنه ...

Poziția corectă este cea a imamilor: el nu este ales pentru o iubire aparte și nici nu este blestemat. Totuși, dacă a fost un păcătos ori un asupritor, Allah îi iartă pe păcătos și pe asupritor, mai ales dacă au făcut fapte bune însemnate. Al-Bukhārī a relatat în Şaḥīḥ-ul său de la Ibn ʿUmar, Allah să fie mulțumit de amândoi, că Profetul ﷺ a spus: «Prima armată care atacă Constantinopolul este iertată.» Prima armată care a atacat-o îl avea conducător pe Yazīd ibn Muʿāwiya, iar împreună cu el se afla Abū Ayyūb al-Anṣārī, Allah să fie mulțumit de el... Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā (3/413-414); al-Bukhārī (2924); relatarea lui Umm Ḥarām

فالواجب الاقتصاد في ذلك، والإعراض عن ذكر يزيد بن معاوية وامتحان المسلمين به؛ فإنَّ هذا من البدع المخالفة لأهل السنة والجماعة .

Este obligatoriu să păstrăm măsura în această privință și să ne abținem de la discutarea lui Yazīd ibn Muʿāwiya și de la testarea musulmanilor prin el. Aceasta face parte dintre inovațiile potrivit Ahl al-Sunna wa-l-Jamāʿa. Ibn Taymiyya, Majmūʿ al-fatāwā (3/413-414), continuare

El a mai spus (3/415):

وكذلك التفريق بين الأمة وامتحانها بما لم يأمر الله به
ولا رسوله ﷺ

*La fel și dezbinarea comunității și testarea ei prin ceea ce nici
Allah, nici Trimisul Său ﷺ nu au poruncit.
Ibn Taymiyya, Majmū' al-fatāwā (3/415)*

Și a spus (20/164):

وليس لأحد أن ينصب للأمة شخصاً يدعو إلى طريقته،
ويؤالي ويُعادي عليها غير النبي ﷺ، ولا ينصب لهم
كلاماً يؤالي عليه ويُعادي غير كلام الله ورسوله وما
اجتمعت عليه الأمة، بل هذا من فعل أهل البدع
الذين ينصبون لهم شخصاً أو كلاماً يفرِّقون به بين الأمة،
يوالون به على ذلك الكلام أو تلك النسبة ويُعادون

*Nimănui nu îi este îngăduit să ridice pentru comunitate o
persoană la a cărei cale să cheme și pe temeiul căreia să-și
întemeieze prietenia și dușmănia, în afară de Profet ﷺ. Nici să
pună înaintea ei alte cuvinte pe temeiul cărora să întemeieze
prietenie și dușmănie, în afară de cuvintele lui Allah și ale
Trimisului Său și de ceea ce comunitatea a primit prin consens.
Aceasta este fapta adeptilor inovațiilor: ei ridică o persoană sau
niște cuvinte prin care dezbină comunitatea și își întemeiază
prietenia și dușmănia pe acele cuvinte ori pe acea afiliere.
Ibn Taymiyya, Majmū' al-fatāwā (20/164)*

Și a spus (28/15-16):

فإذا كان المعلم أو الأستاذ قد أمر بهجر شخص أو بإهداره وإسقاطه وإبعاده ونحو ذلك نظر فيه: فإن كان قد فعل ذنباً شرعياً عوقب بقدر ذنبه بلا زيادة، وإن لم يكن أذنب ذنباً شرعياً لم يجز أن يعاقب بشيء لأجل غرض المعلم أو غيره.

Dacă învățătorul sau profesorul a poruncit boicotarea unei persoane, nesocotirea ei, discreditarea ori îndepărtarea ei și altele asemenea, cazul trebuie cercetat. Dacă acea persoană a săvârșit un păcat potrivit Legii, este pedepsită pe măsura păcatului său, fără adaos. Dacă nu a săvârșit un păcat potrivit Legii, nu este îngăduit să fie pedepsită cu nimic pentru dorința învățătorului ori a altcuiva.

Ibn Taymiyya, Majmū' al-fatāwā (28/15-16)

وليس للمعلمين أن يحزبوا الناس ويفعلوا ما يلقي بينهم العداوة والبغضاء، بل يكونون مثل الإخوة المتعاونين على البرِّ والتقوى، كما قال الله تعالى

Învățătorilor nu le este îngăduit să-i împartă pe oameni în tabere și să facă ceea ce aruncă între ei dușmănie și ură. Să fie asemenea fraților care se ajută în bine și în evlavie, după cum a spus Allah Preainaltul:

Ibn Taymiyya, Majmū' al-fatāwā (28/15-16), continuare

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعُدُونِ﴾

Ajutați-vă în bine și în evlavie și nu vă ajutați în păcat și în încălcare.

Coran 5:2 • fragment

Dacă ar fi îngăduit în vremea noastră să-i testăm pe oameni printr-o persoană pentru a afla dacă fac ori nu parte din Ahl al-Sunna, cel mai îndreptățit la aceasta ar fi șeicul Islamului, muftiul lumii și imamul Ahl al-Sunna din vremea sa, șeicul nostru ‘Abd al-‘Azīz ibn ‘Abd Allāh ibn Bāz, care a murit la 27 muḥarram 1420 H. Allah să aibă milă de el, să-l ierte și să-i sporească răsplata! L-au cunoscut atât oamenii de seamă, cât și cei de rând pentru întinderea cunoașterii sale, folosul mare adus, sinceritatea, blândețea, mila și grija pentru călăuzirea și îndreptarea oamenilor. Așa îl socotim și nu lăudăm pe nimeni înaintea lui Allah. El a avut o metodă aparte în chemarea la Allah, în a-i învăța pe oameni binele, în poruncirea binelui și în oprirea răului, o metodă însemnată prin blândețe și bunătate în sfaturile și numeroasele sale răspunsuri către alții. O metodă dreaptă, care îi îndreaptă pe oamenii Sunnei, nu li se împotrivesc; îi ridică, nu îi înfruntă; îi înalță, nu îi stigmatizează; adună, nu dezbină; unește, nu sfâșie; îndrumă, nu risipește; ușurează, nu îngreunează. Câtă nevoie au cei preocupați de cunoaștere și cei care o caută să meargă pe această cale dreaptă și să urmeze această metodă măreață, care aduce bine musulmanilor și înlătură răul de la ei!

Adepții și cei pe care îi urmează, dacă au căzut în această testare, trebuie să se elibereze de purtarea care i-a dezbinat pe oamenii Sunnei și a făcut să apară dușmănie între ei. Adepții trebuie să părăsească testarea și toate urmările ei — ura, boicotul și ruperea legăturilor — și să fie frați uniți, care se ajută în bine și în evlavie. Cei urmați trebuie să se dezică de această metodă în care au fost urmați și să-și declare decizia de ea și de fapta celor

care o practică. Astfel, adepții scapă de această încercare, iar cei urmați scapă de răspunderea pentru provocarea ei și pentru vătămrile care se întorc asupra lor și asupra altora.

12 Avertizare împotriva discreditării și declarării unora dintre oamenii Sunnei ca inovatori

التحذير من فتنة التجريح والتبديع من بعض أهل السنة في هذا العصر

Apropiată de inovația testării oamenilor prin persoane este încercarea în care a căzut în vremea noastră un grup mic dintre Ahl al-Sunna: s-au lăsat preocupați de discreditarea unor frați ai lor dintre Ahl al-Sunna și de declararea lor ca inovatori. Au urmat boicotul, ruperea legăturilor și închiderea căii de a beneficia de ei. Unele dintre aceste discreditări și declarații ca inovatori se întemeiază pe socotirea drept inovație a unui lucru care nu este inovație. De pildă, cei doi mari șeici, ‘Abd al-‘Azīz ibn Bāz și Ibn ‘Uthaymīn, Allah să aibă milă de amândoi, au dat unei grupări o hotărâre prin care îi îngăduiau să intre într-o anumită chestiune, văzând un folos în acea participare. Între cei cărora nu le-a plăcut această hotărâre se afla acel grup mic, care a învinuit gruparea pentru aceasta. Lucrurile nu s-au oprit aici: învinuirea s-a îndreptat apoi către cel care cooperează cu ea ținând prelegeri, fiind descris drept unul care diluează metoda înaintașilor. Totuși, cei doi mari șeici țineau ei înșiși prelegeri acelei grupări prin telefon.

Un alt exemplu este avertizarea împotriva participării la lecțiile unei persoane pentru că aceasta nu vorbește împotriva lui cutare ori a cutărei grupări. Rolul principal în aceasta și l-a asumat unul

dintre foștii mei studenți de la Facultatea de Șaria a Universității Islamice, care a absolvit în anul 1395–1396 H, pe locul 104 dintre cei 119 absolvenți ai promoției sale. Nu este cunoscut pentru preocuparea de cunoaștere; nu îi cunosc lecții de știință religioasă înregistrate și nici vreo lucrare în domeniu, mică sau mare. Cea mai mare parte a îndeletnicirii sale este discreditarea, declararea ca inovatori și avertizarea împotriva multor oameni ai Sunnei. Acest critic nu ajunge nici măcar la glezna unora dintre cei pe care i-a discreditat, atât de mare este folosul pe care aceștia îl aduc prin lecțiile, prelegerile și cărțile lor.

Uimirea unui om cu judecată nu se sfârșește când ascultă o casetă a sa cu înregistrarea unei lungi convorbiri telefonice între Medina și Algeria: cel întrebat a mâncat carnea multor oameni ai Sunnei, iar cel care întreba și-a risipit banii fără îndreptățire. Numărul celor despre care s-a întrebat pe casetă depășește treizeci: între ei se află ministrul, omul de seamă și cel mărunț, precum și un grup mic pentru care nu sunt regrete. De această casetă a scăpat cel despre care nu s-a întrebat; unii dintre cei scăpați nu au scăpat de alte casete ale sale, găzduite pe rețeaua internet.

El trebuie să înceteze să mănânce carnea învățaților și a celor care caută cunoașterea. Tinerii și cei care caută cunoașterea trebuie să nu ia în seamă aceste discreditări și declarări ca inovatori, care dăunează și nu folosesc, și să se preocupe de cunoașterea folositoare, care le aduce bine și un deznodământ laudabil în această lume și în Viața de Apoi. Al-Ḥāfiẓ Ibn ‘Asākir, Allah să aibă milă de el, a spus în Tabyīn kadhīb al-muftarī, p. 29:

واعلم - يا أخي! وفّقنا الله وإياك لمرضاته، وجعلنا مِن
يَخْشَاهُ وَيَتَّقِيهِ حَقَّ تَقَاتِهِ - أَنَّ لِحُومَ الْعُلَمَاءِ رَحْمَةُ اللَّهِ
عَلَيْهِمْ مَسْمُومَةٌ، وَعَادَةُ اللَّهِ فِي هَتِكَ أَسْتَارِ مُنْتَقِصِيهِمْ
مَعْلُومَةٌ

Să știi, frate — Allah să ne îndrume pe noi și pe tine către mulțumirea Sa și să ne facă dintre cei care se tem de El și au față de El evlavie cuvenită — că carnea învățaților, Allah să aibă milă de ei, este otrăvită, iar felul în care Allah îi demască pe cei care îi denigrează este cunoscut.

Ibn ‘Asākir, Tabyīn kadhīb al-muftarī, p. 29

În scrierea mea Rifqan ahl al-Sunna bi-ahl al-Sunna am inclus un număr mare de versete, hadithuri și relatări despre păzirea limbii de atacarea oamenilor Sunnei, mai ales a învățaților dintre ei. Cu toate acestea, criticului nu i-a plăcut: a descris-o ca nepotrivită pentru publicare și a avertizat împotriva ei și a răspândirii ei. Fără îndoială, cel care cercetează critica și citește scrierea constată că această judecată se află într-o parte, iar scrierea în cu totul alta. Lucrurile sunt așa cum a spus poetul:

قد تُنكر العينُ ضوءَ الشمسِ من رمدٍ
ويُنكر الفمُ طعمَ الماءِ من سَقَمٍ

*Ochiul poate tăgădui lumina soarelui din pricina unei
inflamații,
iar gura poate tăgădui gustul apei din pricina bolii.*

Cât despre cuvintele fostului student care critică scrierea Rifqan ahl al-Sunna bi-ahl al-Sunna:

فمثلاً في كلام أنَّ منهج الشيخ عبد العزيز بن باز ومنهج
الشيخ ابن عثيمين على خلاف منهج أهل السنة
الآخرين، هذا خطأ لا شك، يعني لا يُكثرون الردود
ويردون على المخالف، هذا لو صحَّ هو خلاف منهج أهل
السنة والجماعة، وهو طعن في الشيخين في الحقيقة، وفي
غيرهم مِمَّنْ يُقال أن يُقال عنه هذا الكلام!!!

De pildă, a spune că metoda șeicului ‘Abd al-‘Azīz ibn Bāz și metoda șeicului Ibn ‘Uthaymīn sunt diferite de metoda celorlalți oameni ai Sunnei este, fără îndoială, o greșeală. Adică nu înmulțesc răspunsurile și îi răspund celui care se împotrivește; chiar dacă ar fi adevărat, aceasta ar contrazice metoda Ahl al-Sunna wa-l-Jamā‘a și ar fi, în realitate, un atac împotriva celor doi șeici și împotriva altora despre care s-ar putea spune asemenea cuvinte!

Răspunsul are mai multe aspecte:

Primul: în scriere nu se spune că șeicul ‘Abd al-‘Azīz ibn Bāz, Allah să aibă milă de el, nu dă multe răspunsuri. Dimpotrivă, răspunsurile sale sunt numeroase. În scriere, la p. 51, se află următoarele:

أن يكون الردُّ برفق ولين ورغبة شديدة في سلامة
 المخطئ من الخطأ، حيث يكون الخطأ واضحاً جلياً،
 وينبغي الرجوع إلى ردود الشيخ عبد العزيز بن باز
 رحمه الله للاستفادة منها في الطريقة التي ينبغي أن
 يكون الردُّ عليها

Răspunsul să fie cu blândețe, bunătațe și o dorință puternică de a-l izbăvi de greșeală pe cel care a greșit, acolo unde greșeala este limpede și vădită. Se cuvine să ne întoarcem la răspunsurile șeicului 'Abd al-‘Azīz ibn Bāz, Allah să aibă milă de el, pentru a învăța din ele felul în care trebuie dat răspunsul.

Rifqan ahl al-Sunna bi-ahl al-Sunna, p. 51

Al doilea: nu am discutat metoda șeicului Ibn 'Uthaymīn, Allah să aibă milă de el, în privința răspunsurilor, deoarece nu îi cunosc vreo lucrare, mică ori mare, în acest domeniu. L-am întrebat pe unul dintre studenții care l-au însoțit îndeaproape, iar el mi-a spus că nu îi cunoaște asemenea răspunsuri. Aceasta nu îi micșorează cu nimic rangul, căci era preocupat de expunerea cunoașterii, de răspândirea ei și de alcătuirea cărților.

Al treilea: metoda șeicului 'Abd al-‘Azīz ibn Bāz, Allah să aibă milă de el, este diferită de metoda fostului student critic și a celor asemenea lui. Metoda șeicului se distinge prin blândețe, bunătațe și grija ca cel sfătuit să beneficieze și să fie luat de mână spre calea siguranței. În schimb, criticul și cei asemenea lui se disting prin asprime, îndepărtarea oamenilor și avertizări. Pe mulți dintre cei discreditați în casele sale, șeicul 'Abd al-‘Azīz îi lauda, se ruga pentru ei, îi îndemna să cheme la Allah și să-i învețe pe oameni și îi îndemna pe ceilalți să beneficieze de ei și să primească de la ei.

Așadar, eu nu i-am atribuit șecului ‘Abd al-‘Azīz ibn Bāz, Allah să aibă milă de el, lipsa răspunsurilor către alții. Cât despre Ibn ‘Uthaymīn, nu l-am pomenit în chestiunea răspunsurilor. Cele spuse de critic nu corespund celor din scriere și sunt una dintre cele mai limpezi dovezi ale rătăcirii sale în judecată și ale lipsei de verificare. Dacă așa se poartă cu un text scris, cum vor sta lucrurile cu ceea ce nu este scris?!

Cât despre cuvintele celui care critică scrierea:

وأنا في الحقيقة قد قرأتُ الرسالة، وعرفت موقفَ أهل
السنة منها، ولعلَّكم رأيتم الردودَ من بعض العلماء
والمشايخ، وما أظنُّ الردودَ تقف عند ذلك، إنما هناك
مَن سَيرُدُّ أيضاً؛ لأنَّه كما يقول الشاعر:

*Eu am citit, într-adevăr, scrierea și am aflat poziția oamenilor
Sunnei față de ea. Poate că ați văzut răspunsurile unora dintre
învățați și șeici. Nu cred că răspunsurile se vor opri aici; vor mai
fi și alții care vor răspunde, căci, așa cum spune poetul:*

جاء شقيق عارضاً رمحه
إنَّ بني عمِّك فيهم رماح

*Șaqīq a venit arătându-și lancea;
fiii unchiului tău au și ei lănci.*

Răspunsul este că oamenii Sunnei la care s-a referit sunt cei a
căror metodă se deosebește de metoda șecului ‘Abd al-‘Azīz,
Allah să aibă milă de el, pe care am amintit-o puțin mai înainte.
Prin aceste cuvinte, el îi stârnește pe cei pe care nu îi cunoaște să

atace scrierea, după ce i-a stârnit pe cei pe care îi cunoaște. În realitate, eu nu am arătat o lance, ci am înfățișat un sfat pe care criticul și cei asemenea lui nu l-au primit. Sfatul este pentru cel sfătuit asemenea leacului pentru bolnav. Unii bolnavi folosesc leacul chiar dacă este amar, sperând în folosul lui; iar pe unii dintre cei sfătuiți pofta îi împiedică să primească sfatul: nu numai că nu îl primesc, ci și avertizează împotriva lui. Îi cer lui Allah să le dăruiască tuturor izbândă, călăuzire și ocrotire față de vicleșugul și uneltirea șeitanului.

Fostului student critic i s-au alăturat trei oameni. Doi se află la Mecca și Medina și mi-au fost studenți la Universitatea Islamică din Medina: primul a absolvit în anul 1384–1385 H, iar al doilea în anul 1391–1392 H. Al treilea se află în sudul îndepărtat al țării. Al doilea și al treilea l-au descris drept inovator pe cel care răspândește scrierea. Aceasta este o declarație ca inovatori făcută în bloc și în mod general. Nu știu dacă au cunoscut sau nu faptul că au răspândit-o învățați și căutători ai cunoașterii care nu sunt descriși prin inovație. Sper să-mi trimită observațiile pe care au întemeiat această declarație generală ca inovatori, dacă ele există, pentru a le cerceta.

Șeicul ‘Abd al-Raḥmān al-Sudays, imamul și predicatorul Moscheii Sacre, a ținut de la amvonul ei o predică în care a avertizat împotriva atacării reciproce a oamenilor Sunnei. Atragem atenția asupra ei, căci este însemnată și folositoare.

Îl rog pe Allah, Atotputernicul și Preamăritul, să-i îndrume pe toți către ceea ce Îl mulțumește, către înțelegerea religiei și statornicia pe adevăr, și să-i preocupe cu ceea ce îi privește în locul a ceea ce nu îi privește. El este Ocrotitorul acestor lucruri și Cel care are putere asupra lor. Binecuvântarea, pacea și belșugul binecuvântărilor lui Allah fie asupra Profetului nostru Muḥammad, asupra familiei sale și asupra companionilor săi.

Indice

Abū Bakr	61, 69–70
Aḥmad	52–53, 60, 81
al-Nawawī	16, 46, 60, 79
al-Ṣāfiʿī	53–54, 57–60, 79
discreditarea	86, 89, 91
Ibn al-Qayyim	16, 54
Ibn Bāz	87, 89, 93–95
Ibn Kathīr	9, 28, 30, 40, 56–58, 81–82
Ibn Taymiyya	39, 83
Ibn ʿUthaymīn	89, 93–95
inovație	24, 29, 42–43, 49, 51–52, 63–64, 66–67, 71, 74, 81, 89, 96
intenția	71–72, 78
Khawārij	77
Mālik	51, 53, 55, 66, 70
maṣlaḥa mursala	69
ramaḍān	67
sinceritatea	39, 71, 87
Sunna	23–25, 28, 38, 42–44, 47, 49–51, 53–54, 57, 59, 62, 65, 67, 72, 78, 83, 85, 87, 89, 92–93
tarāwīḥ	67
teologia speculativă	77
ʿUmar	11, 47, 49–50, 60–61, 63, 65, 67, 70, 84
ʿUthmān	48, 51, 69–70



EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Urmarea Sunnei și primejdia inovațiilor

Autorul explică sensurile Sunnei, desăvârșirea Legii și necesitatea urmăririi dovezii în credință și în fapte. Versetele, hadithurile și cuvintele înaintașilor lămuresc deosebirea dintre inovația religioasă și mijloacele folositoare. Ultimele capitole avertizează împotriva dezbinării, a testării oamenilor prin persoane și a discreditării reciproce între oamenii Sunnei.



INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro